

DARBININKAS

Vol. LXXXI, Nr. 43 PERIODICALS 341 Highland Blvd. Kaina
Lapkritis - November 8, 1996 Penktadienis-Friday Postage paid at Brooklyn, N.Y. Brooklyn, N.Y. 11207 \$1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- Pagal užregistruotų nusikaltimų skaičių per aštuonis šių metų mėnesius Lietuva smarkiai lenkia Latviją ir Estiją. Lietuvoje per minėtą laikotarpį užregistruota 43,697, Latvijoje - 24,837, Estijoje - 22,964 nusikaltimai. Tačiau daugiausiai nusikaltimų 10 tūkstančių gyventojų užregistruota Estijoje - 156, Lietuvoje - 118, Latvijoje - 100. Estijoje mažiausiai nusikaltimų išaiškinama - tik 29,7%, Lietuvoje išaiškinama 41,8%, Latvijoje - 38,5%.

- Šiaulių miesto valdyba pritarė nevalstybinių vaikų globos namų "Mažoji bendruomenė" steigimui. Prašymą steigti šiuos globos namus pateikė Sešerų švenčiausiosios Jėzaus Širdies Tarnaičių kongregacija, idėjai pritarė miesto Tarybos sveikatos ir socialinių reikalų komitetas. "Mažoji bendruomenė" pirmaisiais savo gyvavimo metais ketina auginti 5 vaikus nuo gimimo iki pilnametystės, o augintiniui pagaidaujant ar esant būtinybei - ir ilgiau. Kongregacija prašo skirti vienam vaikui pusę tų lėšų, kurios yra skiriamos valstybinių kūdikių namų vaikui - 1997 metais tai būtų 30,000 litų.

- Spalio 29 dieną Prezidentui Algirdui Brazauskui skiriamuosius raštus įteikė naujoji Lenkijos ambasadorė Lietuvoje Eufemia Teichmann. Savo kalboje ambasadorė pabrėžė, kad abi valstybės turi daug bendrų interesų. "Ateina metas konkrečiai realizuoti pasiektą politinio dialogo kokybę, tai yra plėtoti bendradarbiavimą įvairiose srityse, ypač bankininkystėje, prekyboje, užsienio ir infrastruktūros vystyme, išorinio ir visuomeninio saugumo sistemoje", - sakė ji. E. Teichmann yra gimusi 1939 metais. Ji yra ekonomikos profesorė, daug metų dėsciusi Vyriausiojo planavimo ir statistikos mokykloje. 1984-1990 metais E. Teichmann buvo Užsienio prekybos mokyklos prodekanė, vėliau - tos mokyklos dekanė. Nuo 1993 metų ji yra Pasaulinės ekonomikos mokyklos dekanė.

- Vilniaus Rasų kapinėse spalio 29 d. pašventinta paminklinė lenta 1941 metų sukilimo prieš sovietų okupaciją dalyvių atminimui. 55-ųjų sukilimo metinių proga Vilniaus arkikatedroje bazilikoje buvo aukojamos Šv. Mišios, po jų bendra eisena žmonės nuėjo į Rasų kapines. Vilniaus meras Alis Vidūnas ir kiti kalbėjo apie pasipriešinimą sovietiniams okupantams, apie sukilimą, nusinešusį daugiau kaip 4 tūkstančius gyvybių. Maždaug tiek pat šiame sukilime buvo ir sužeistųjų.

- Klaipėdoje 205 hektarų plote 49 metams steigama laisvoji ekonominė zona. Paskelbtą tarptautinį konkursą laimės Lietuvos arba užsienio įmonė, kuri pateiks geriausią verslo planą, numatantį realias investicijas, naujų darbo vietų sukūrimą, naudingą visai šaliai ir Klaipėdos miestui veiklą, jūros uosto apkravimo didinimą, zonos infrastruktūros plėtojimą, vietos verslo skatinimą. Išrinktoji bendrovė reguliuos visus zonos veiklos reikalus.

KAS SU KUO SUSITARĖ?

Vytautas Rubavičius
Specialiai "Darbininkui" iš Vilniaus

Iš visų priešrinkiminio dešimtadienio politinių įvykių neabejotinai išsiskyrė Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) ir Lietuvos pramonininkų konfederacijos memorandumas, kuriuo pramonininkai pareiškė remią rinkimuose konservatorius, o šie jiems pažadėjo po rinkimų atsižvelgti į jų siūlymus formuojant vyriausybę. Konservatoriai tad konfederacijai už paramą suteikia didelės politinės jėgos statusą. Šį memorandumą pasirašė abiejų pusių vadovai, buvę premjerai G. Vagnorius ir B. Lubys. Patys jie per daug neaiškino šio aljanso motyvų ir galimų padarinių. Kai kurie motyvai ir padariniai yra akivaizdūs. Suprantama, konservatoriai, kaip dešinioji jėga, politiškai sutvirtėja, gavę didžiųjų verslininkų pritarimą ir palaiminimą. Savo ruožtu jie pasižada nesigilinti į tų verslininkų turto kilmę ir sutinka tuos buvusios nomenklatūros ryklius laikyti savo kraujo žmonėmis. Tad abi pusės prisideda sau "dešinumo" ir solidumo. Tačiau yra ir dalykų, kurie ne tokie jau akivaizdūs, tačiau anksčiau ar vėliau "išlįs" iš šio susitarimo.

Pradėti norėčiau kiek iš toliau. Svarbūs politiniai sutarimai, aljansai visada "perauga" pradines juos rengusių veikėjų ar grupių intencijas. Vėliau juose išryškėja naujų galimybių, atsiskleidžia užslėptų "semantinių" mygtukų, leidžiančių veikti politinę šalies raidą. Nežinau, kokios buvo tikrosios dviejų buvusių premjerų intencijos, tačiau norėčiau atkreipti dėmesį į tai, jog pasirašė kaip tik buvę premjerai, pabrėždami tam tikrą savo artumą. Pasirašyta buvo prieš pat rinkimus, tad rinkėjai (ypač konservatorių elektoratas) tiesiog neturėjo laiko apmąstyti šio parti-

jos žingsnio. Konfederacija - ne partija, jai tik buvo pripažinta teisė daryti politinį poveikį. Tai jau laimėjimas. Konservatoriai, turėję padėti rinkėjams atskirti pelus nuo grūdų, turėję kiek galima labiau apšviesti politinių orientyrų sceną, ją tik dar labiau sujaukė. Ir štai kodėl. Juk Pramonininkų konfederacijoje daug Ūkio ir kitų mažųjų partijų narių. Ūkio partijos vadovas - K. Šeputis - yra ir tos konfederacijos viceprezidentas. Tad Ūkio partijai suteikiama galimybė veikti ir per konfederaciją. Manau, visiems aišku, kas čia laimi. Kita vertus, ir kai kuriems politikams, ir kai kuriems verslininkams labai patogiu būti tai konfederacijos, tai Ūkio ar kitos partijos atstovais. Tokia politinė dviguba buhalterija. K. Šeputis gana greitai paskelbė pareiškimą, kuriame priminė B. Lubio oficialų nutarimą "rekomenduoti Konfederacijos nariams moraliai ir materialiai remti Lietuvos ūkio partijos kandidatus į Seimą", suabejojo, ar konservatoriai neapgaus pramonininkų, yra vaidybinis triukas, norint nuslėpti savo džiaugsmą ir sykiu sugluminti žiūrovus, parodyskinant menamą Ūkio partijos ir Konfederacijos atskirumą. Kyla klausimas ir dėl to, ar partija, pretenduojanti būti Seimo dauguma ir vykdyti tautos politinę (pabrėžiu!) valią, turi moralinę teisę pasirašyti įsipareigojančią dokumentą su ekonomine finansine grupuote. Juk tokiau atveju žmogus, balsuojantis už konservatorius, į Seimą įsileidžia ir kofederacijos galia. O gal tam pačiam žmogui visai ne prie širdies buvusių direktorių, partijos sekretorių ir kitų komunistinių funkcionierių veikla susikraunant sau turtą.

Aišku yra dabartinių didžiųjų Lietuvos verslininkų noras užbaigti "prichvatizavimo" istoriją ir visiems laikams ją legalizuoti. Šito nori ir konservatorių partijos verslininkai bei funkcionieriai, spėję susikurti asmeninę gerovę. Tačiau ar gali valstybė imti ir vienu kartu įteisinti visą tą procesą? Juk tas pats G. Vagnorius ilgą laiką "Lietuvos aidą" dienraštį skelbė valdančios daugumos priimtus įstatymus, poįstatyminius aktus bei nutarimus ir aiškino, kokioms grupėms, kokiems "klanams" šitai buvo naudinga. Korumpuota valstybė tapo "klanų" veiklos legalizavimo įrankiu. Tad kaip kurti nekorumpuotą valstybę, kuri tarnautų tautai, piliečiams, puoselėtų nacionalinius interesus? Pasikviečiant į talką tuos, kurie pralobo iš korupcijos, "prichvatizacijos"... - kokią teisingumo plėtros ir socialinio teisingumo atkūrimo perspektyvą mums atveria pasirašytasis memorandumas? Nesakau, jog naujoji valdžia turi viską "teisingai" atkurti. Tai neįmanoma. Visiškai suprantamas ir verslininkų noras legalizuotis, kitaip tariant, užbaigti vieną nesvariausių Lietuvos istorijos tarpinių. Tik klausimas - kaip užbaigti? Manau, kad valstybė turėtų pareikalauti tam tikro užmokesčio už tą užbaigą. Iš to užmokesčio būtų galima bent kiek atlyginti nuskriaustiesiems. Tačiau pareikalauti gali tik stipri ir morali valstybinė valdžia, žinanti, kaip viskas vyko, ir atleidžianti, nes šitai verčia daryti pati gyvenimo logika. Didieji verslininkai, ypač pramonininkai, "pereina" į civilizuotą būvį. Tačiau "pereiti" jie gali tik kuriantis civilizuotai valstybei, kurioje laikomasi tam tikrų moralios politikos normų. Korumpuotoje valstybėje niekas niekada netapo civilizuotas.



Lietuvos Respublikos seimo rinkimus laimi Tėvynės sąjunga ir jos lyderis Vytautas Landsbergis Kauno kaimiškoje apygardoje (Nr. 66) surinkęs 59,18% balsų.

Mieli Lietuvos Seimo rinkėjai!

Jūsų apsisprendimas ir tvirta ramybė, netgi kantrus laukimas eilėse prie prikimštų balsadėžių gražino mūsų visų Tėvynei Lietuvai daugiau vilties. Ačiū Jums už tai, kad einame kartu. Yra begalė darbo atgaivinti pasitikėjimą vienu kitais ir savo šalimi, jos nepriklausoma europietiška ateitimi. Bet pirmiausia reikia pabaigti rinkimų darbą - jis dar tik įpusėtas, dar Seimas neišrinktas. Ateikite lapkričio 10-ąją vėl taip pat apsisprendę ir dar tvirčiau, dar gausiau!

O ligi tol neklausykite visokių gadinimų neva permainos, kurių taip laukiate, gali išvirsti į blogą.

Jūsų,
Vytautas Landsbergis

JAV BANDO UŽKIRSTI KELIĄ JT VADOVO PERRINKIMUI

Jungtinės Valstijos vis labiau tikisi, kad joms pavyks užkirsti kelią Boutros-Ghali per rinkimui į Jungtinių Tautų vadovo postą.

73 metų Egipto diplomato B. Boutros-Ghali kadencija baigiasi gruodžio 31 dieną. 15-kos narių Saugumo Taryba (ST) turi paskirti kandidatą į generalinio sekretoriaus postą, kurį po to tvirtins 185 narių Generalinė Asamblėja.

JAV teigia, kad B. Boutros-Ghali skyrė nepakankamai dėmesio JT perversmymui, ir žada pasinaudoti savo veto teise, jeigu bus bandoma jį perrinkti. Amerikos pasiuntiniai bando įtikinti kitas šalis, kad Washingtono priešiškus

dabartiniam vadovui nėra tik rinkimų propaganda.

Vienas aukštas JAV atstovas sakė, kad JT vadovo rinkimai buvo vienas svarbiausių klausimų, kurį ši mėnesį Jungtinės Tautos svarstė įvairių šalių prezidentai, premjerai bei užsienio reikalų ministrai. "Asmeninės nuomonės, kurios sužinosime iš daugybės žmonių, dramatiškai skiriasi nuo to, kas pasakoma viešai", teigė atstovas. Pasak jo, JAV vis labiau įtraukia kitas nares į diskusijas apie generalinio sekretoriaus rinkimų procedūrą ir siūlo datas šiems rinkimams aptarti. Pirmosios (nukelta į 7 psl.)

AMBASADORIUS DAMBRAVA - UTENOS GARBĖS PILIETIS

Utenos miesto įkūrimo 735 metų sukakties proga, Utenos rajono savivaldybės taryba, vadovaujama mero Rimanto Dijoko, vienbalsiai nutarė suteikti Utenos miesto garbės piliečio vardą Lietuvos Respublikos Nepaprastajam ir įgaliotajam ambasadoriui dr. Vytautui Antanui Dambravai.

Aukščiausias uteniškių įvertinimas pelnytas "už aktyvią politinę ir visuomeninę veiklą Lietuvos valstybės labui išeivijoje ir įvertinant atkurtos Lietuvos Respublikos valstybingumą".

Toks pats įvertinimas suteiktas mieste gyvenančiam pedagogui ir literatui Rapolui Šalteniui, Norvegijos Karalystės pagalbos centro pirmininkui V. A. Tangen ir jo žmonai, o taip pat Lietuvos generaliniam konsuliui Hagoje R. Siuiui ir jo žmonai.

Sveikinimo rašte Utenos rajono meras R. Dijokas palinkėjo ambasadoriui dr. V. A. Dambravai "sveikintams, gerų dienų ir dar daug metų tarnauti mūsų Tėvynei - Lietuvai".

Ambasadorius yra baigęs Utenos valstybinę gimnaziją. Šeima 1941 m. buvo ištremta į Sibirą. Šeimos namai yra sugrąžinti, bet juose gyvenantieji nuomininkai dar iki šiol nėra išskeldinti.

Miesto sukakties proga buvo pašventinta Utenos vėliava. Šventės išvakarėse Prezidentas Algirdas Brazauskas pasirašė dekretą, patvirtindamas naują Utenos herbą - auksinę pasagą su sidabrine kibirkštimi tamsiai mėlyname skydo fone.

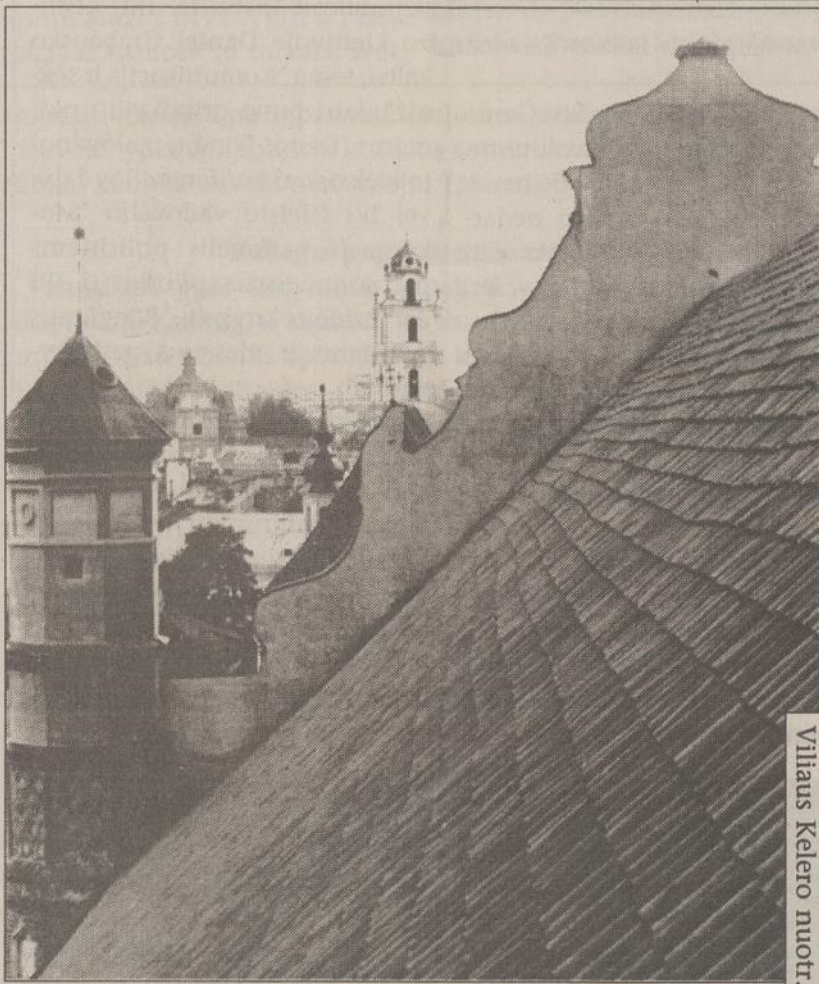
Iškilmėse pasirodė dainų ir šokių ansamblis "Lietuva", pučiamųjų orkestras "Trimitas", muzikos ir teatro grupės ir ekslibristų, fotografų, tapybos bei kitos parodos.

Lietuvių ambasados Caracase Spaudos skyrius



DARBININKA
laiškai pasiekia
ir elektroniniu
paštu (E-mail)!

103517,1071@compuserve.com



Vilniaus Kelero nuotr.

Vilniaus Bernardinų bažnyčios skliautai.

DIDINAMA BAZINĖ PENSIIJA IR KITI MINIMALŪS DYDŽIAI

Lietuvos Vyriausybė nuo lapkričio 1 d. didina bazinę pensiją dešimčia litų - iki 110 litų. Spalio 17 d. spaudos konferencijoje Ministras Pirmininkas Mindaugas Stankevičius informavo, kad atitinkamai didėja ir bazinė alga, pašalpos bei kitos išmokos.

Didėjančioms minimalioms išmokoms numatyta lėšų valsty-

bės biudžete - papildomai šioms reikmėms bus išmokėta 210 mln. litų.

Pagal naujausius ekspertų vertinimus, metinė infliacija šalyje neviršys 20%, o ekonomikos ekspertų teigimu, ji gali siekti 18,1%. Per devynis šių metų mėnesius infliacijos lygis šalyje buvo 10,7%.

ELTA

ELTA

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Periodicals postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Bendruomenės idėja ne nauja

Prisimintina, kad Lietuvių Bendruomenės idėja jungti lietuvius į vieną būrį padėti išlaikyti savo tautybę nėra išrasta vadinamųjų "dypukų". Priešingai, ši mintis yra dygusi tarp ankstesniųjų Amerikos lietuvių beveik prieš šimtą metų.

Lietuva tada buvo prispausta Rusijos caro, uždrausta spauda, neleista steigti jokių draugijų. Norėta lietuvių tautą surusinti. Nuo rusų sprespaudos ir vargo bėgdami daug kas atsidūrė Amerikoje. Bet čia, laisvėje, sutiko naują pavojų - sutirpti tarp kitų imigrantų. Tada ir kilo mintis jungti Amerikos lietuvius ne tik tai tarpusavio šalpai, bet ir savo tautiškumui išlaikyti.

Taip atsirado žinomieji Amerikos "lietuvių susivienijimai" (1886 m.). Nariams buvo dedama pareiga išlikti lietuviu, šviestis, rūpintis kultūrine pažanga, remti Lietuvos reikalus, nors tuo pačiu metu "susivienijimai" buvo ir pašalpinės draugijos. Keliolika metų veikė tikrai vienas bendras "Susivienijimas Lietuvių Amerikoje", tartum dabartinė Bendruomenė, siekianti apjungti visus lietuvius bendram tautiniam bei kultūriniam darbui.

Neprisklausomoje Lietuvoje, nukritus rusiškos sprespaudos pantičiams, visus jungė jau sava, nepriklausoma valstybė, atsirėmusi į tautinius pamatus. Nutautimo pavojus šiame krašte buvo praėjęs, bet jis tebetukojo užsienioose likusių lietuvių. Užmegzti su jais tampresnius ryšius ir padėti išlikti ištikimiams savo tautai buvo įsteigta "Draugija Užsienio Lietuviams Remti" (1932 m.).

Šios draugijos rūpesčiu 1935 m. rugpjūčio 11-18 d. Kaune buvo sušauktas pirmasis pasaulio lietuvių kongresas. Jis nutarė steigti Pasaulio Lietuvių Sąjungą, išrinko laikiną vadovybę. Tai buvo lyg ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės užuomazga.

Antroji bolševikų okupacija savo grėsme neleido į tėvynę grįžti dešimtims tūkstančių lietuvių, kurie išsisklaidė po įvairius svetimus kraštus, ypač daug emigravo į Ameriką. Kas juos dabar turėjo ir galėjo jungti, kai nebeliko nei laisvos valstybės, nei normalaus ryšio su gimtuoju kraštu, nei viso pasaulio lietuvių apimančios organizacijos?

Dar prieš emigravimą į kitus kraštus Vokietijoje (didžiojo Hanau stovykloje) 1946 metų pradžioje buvo sukvietas suvažiavimas, priėmęs Lietuvių Bendruomenės konstituciją, o po trijų metų Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas paskelbė ir Lietuvių Chartą. Jos pagrindinė mintis: "Lietuviais esame mes gimę, lietuvišiais turime ir būt". Bendruomenės siekimas - jungti visus už Lietuvos sienų atsidūrusius lietuvius bendram tautiniam kultūriniam darbui ir kovai už Lietuvos laisvę.

Bendruomenė tad nėra kokia nauja idėja, o tikrai nauja lietuvių susivienijimo forma. Bet kiek ji gali mums padėti, priklauso nuo mūsų pačių: mūsų sutarimo, sąmoningumo ir veiklumo. Bendruomenė spiečia ir kviečia visus. O kuo didesnis bei veiklesnis bus mūsų spiečius, tuo našesni bus ir darbo vaisiai.

1951 m. lapkričio 18 d. New Yorke buvo surengta didelė šventė, kurios metu buvo pasirašytas JAV Lietuvių Bendruomenės įkūrimo aktas. Su nuoširdžiu solidarumu sveikiname JAV Lietuvių Bendruomenę, švenčiančią 45 metų sukaktį.

Užrašai iš pasmerktųjų namų

SAULIUS STOMA

17

Priimti kiekvieną akimirka, kiekvieną įvykį su džiaugsmu. Ir taip, ir ne. Juk negali priimti su džiaugsmu savo ar savo artimo nelaimės. Tačiau turi suprasti, kad joks išorinis įvykis negali pakenkti tikrajai tavo esmei, tavo sielai. Tau iš tikrųjų pakenkti gali tik vienas vienintelis žmogus ir tas žmogus esi tu pats.

Taigi gyvenime nereikia bijoti nieko kito, tik paties savęs. Nereikia bijoti kitų žmonių. Nereikia bijoti karų, marų ir visokių kitokių nelaimių ar šiaip nepasisekimų. Sėkmė dažnai būna pavojingesnė. Bet labiausiai tavo dvasią migdo pilkas, abejingas gyvenimas.

Ataušusią košę išspjauna net ir Dievas. Bet šioje žemėje Jam nėra pasmerktųjų.

Vaisingo bendravimo pradžia

Antrą ar trečią savo gyvenimo žmogžudžių rūsyje dieną staiga išgirdau beldimą į šildymo vamzdį. Garsas sklido iš tos pusės, kur buvo tuščia kamera, - ta pati, kurioje buvau paslėptas per Seimo delegacijos vizitą. Atsiliepiu bilstelėdamas kelis kartus į tą patį vamzdį.

"Pagarba badaujantiems, - išgirdau. - Čia kalba "Trumpas". Kaip laikaisi? Kaip sveikatelė? Bus malonu su tavim pabendrauti. Mane tik ką pervedė iš "triumo", tai yra iš karcerio. Aš čia esu garsus".

Taip prasidėjo mano draugystė su žmogumi, kurį visi vadino trumpai - "Trumpas". Iki penkiasdešimties jam trūko tik kelerių metelių, tačiau iš išvaizdos jo amžius buvo sunkiai nusakomas. Jis buvo nedidelis, apkūnokas, o veidas buvo beveik kaip vaiko.

Tiek aš spėjau pastebėti per kelias susidūrimų akimirkas eidamas pasivaikščioti ar grįždamas iš lauko. Tuos trumpučius pasimatymus įvairiausiomis gudrybėmis organizavo pats "Trumpas". Juk įdomu pamatyti, kaip atrodo žmogus, su kuriuo tu kasdien ir gana intensyviai bendrauji šešias savaites. Pagal kalėjimo tvarką kamerų kaimynai nesusitinka net pirtyje - jie ten vedami skirtingu metu.

Šiaip jau susidariau vaizdą, kad bendravimas tarp kamerų niekur nėra toks intensyvus, kaip labiausiai saugomame "padvale". Jau

Herojiška mirtis lietuvių istorijoje

Dr. Vytautas Berenis

Prancūzų istoriko Phillippe Aries darbai apie mirties sampratą ir jos modifikacijas paverė "mirties" temą madingu dalyku Vakarų Europos kultūros tyrinėjimuose. Tokių sąvokų kaip "prijaukinta mirtis", "uždrausta mirtis" nagrinėjimas suteikia galimybę šiuolaikiniam skaitytojui susimąstyti apie trapų ir trumpą žmogaus buvimą šiame pasaulyje. Niekam, atrodo, nekyla abejonė, kad praėjusių amžių žmonės daugiau mąstydavo apie mirtį negu šiuolaikinis *homo sapiens*. Lietuviai čia irgi nėra išimtis.

Lietuvių kultūros tyrinėtojai retai imasi šios temos dėl spontanišku natūralizmu paženklinotos liaudiškos pasaulėjautos, o gal dėl gana stipriai ideologizuotos mūsų humanitarinės kultūros. Išimtis yra religijotyrininko G. Beresnevičiaus studija "Dausos".

Iš tiesų mirtis žmones natūraliai skiria ar jungia tik prisiminimuose, tapdama herojišku pavyzdžiu. Tokie pavyzdžiai gerai žinomi kiekvienam lietuviui. Tai visų pirma Pilėnai: realus 1336 m. vokiečio Vygando kronikoje užfiksuotas faktas - pilies gynėjų susidėginimas (tiesa, nesuprantama, koks ryšys yra tarp šios pilies ir taip pat pavadinto restorano). Šis įvykis buvo atgaivintas lenkiškai rašiusių Lietuvos romantikų kūryboje, o vėliau tapo lietuvių nacionalinės ideologijos konceptu. Man jau teko keletą kartų rašyti apie lenkiško romantizmo poveikį lietuvių ideologijai, kuri formavosi praeitame šimtmetyje.

Lenkų istoriografijoje egzistuoja 1863 m. sukilimo "martirologas". Pavyzdžiui, sukilėlio Liudviko Narbuto prieš mirtį pasakyti žodžiai "Dulce est pro patria mori" ("Malonu mirti dėl tėvynės") atkartoja antikinį herojiškos mirties idealą, kuris kultūriškai lietuviui buvo artimas, bet ideologiškai - svetimas. Tiesa, šie žodžiai buvo visiškai suprantami lietuviams, tų įvykių amžininkams - Mikalojui Akelaičiui ar Antanui Baranaskui. Tačiau lietuviams svetimas dar ankstesnių amžių (XVI-XVIII a.) heroizmas karuose su turkais, šve-

dais, rusais. Prisimenamos tik lietuvių kovos su Ordinu, 1918-1920 m. nepriklausomybės kovų laikotarpis ir pokario partizanų rezistencija. Vartant trečiojo dešimtmečio periodikoje paskelbtus straipsnius, kuriuose aprašytos 1918-1920 m. kovos, galima įsitikinti, kad paprastas kareivio sumanymas ir drąsa privalomi kiekvienam geram kariui, vertinami kaip herojiškas poelgis. Karuose tokius poelgius iš tiesų dažnai lydi mirtis. Autentiškiausiai mirtis pergyventa pokario metais. Nenorėdamas pakliūti į ideologinius spąstus, reikalaujančius griežto vertinimo, norėčiau priminti, kad pokario Lietuva - tai ne tik svetima okupacinė valdžia, bet ir laukas, kuriame buvo taikoma marksistinė-lenininė klasių kovos teorija, nukreipta prieš "reakcingąją klasę" - valstiečius. Naikinta valstietiška gyvenimo sankloda - žemės nuosavybė, bažnyčia, kasdieninio gyvenimo papročiai. Pasipriešinusiems šiai tvarkai buvo atimama net teisė į valstietišką mirtį: būti pašarvotam, apgiedotam ir palaidotam, lydint kunigui. Pasipriešinusiųjų lavonai buvo niekinami, užkasami slaptose vietose, užliejami kalkėmis ir asfaltu.

Čia norėčiau aptarti dviejų pokario partizanų - Juozo Lukšos-Daumanto ir Broniaus Krivicko



Labanoro girioje (Molėtų raj.) paminklas partizanams žuvusiems už Lietuvos laisvę. V. Kapočiaus nuotr.

- gyvenimo ir mirties tapatumo išgyvenimą. Buvę studentai, jie du buvo išauklėti prieškarine patriotizmu dvasia: pirmasis vadovavo lietuvių partizaniniam judėjimui, antras buvo eilinis partizanas. Pasiekęs Vakarų, Daumantas stenografiškai greitai parašė partizanų istoriją, grįžęs į Lietuvą ir žuvo. B. Krivickas, filologas, bunkeryje leido laikraščius, rašė eilėraščius ir vertė Goethe. Dabar jau yra išleistas jų epistolinis palikimas. Tai paprasti, nepretenduojantys ir filosofinius apibendrinimus tekstai, kurie vis dėlto išreiškė daugumos tautiečių ne-

norą "susitaikyti" su brutaliomis istorijos dėsniais. Ar istoriniai herojiškos mirties pavyzdžiai turi kokią nors prasmę? Ar tai tik asmeninės (žmogus miršta be savo artimųjų) mirties egzistencinis išgyvenimas, kai beveik nėra galimybės išlikti gyvam. Vilties negalėti nėra - tai suprato daugelis partizanų.

1950 m. vasario 16 d. Daumantas rašo savo žmonai: "Kai aš sveikinau šia proga Ursą (Joną Kupstą), jis pasakė: "Tai ne daugiau kaip numirusio kūdikėlio gimimo dienos šventimas. Daug tiesos jo žodžiuose". 1949 m. (nukelta į 4 psl.)



Lietuvos partizaninio pasipriešinimo vadai pasitarimo metu. Pirmoje eilėje pirmas iš kairės - Juozas Lukša-Daumantas. Pasitarimo vieta, nei laikas nežinoma.

anksčiau minėjau pirtį, pasivaikščiojimus, "arklius", "kojas". Tačiau "padvale" ypač ištobulintos ir tokios komunikacijos sistemos, kurių eiliniai kaliniai beveik nenaudoja. Tai vamzdžiai ir "skvozniakai".

Kolegų pagąsdintas nutylu

Vamzdžiai, ypač šildymo ir kanalizacijos, yra labai geri garso laidininkai. Kadangi iš kameros jie eina į visas puses, gali nesunkiai pasikalbėti su visomis aplinkinėmis kameromis: ne tik šoninėmis, viršutinėmis ir apatinėmis (jei tu ne pats apatinis), bet kartais ir su esančiomis įstrižai - mat Vilniaus Lukiškių kalėjimo santechninė sistema labai sudėtinga.

Tiesa, prižiūrėtojai, nugirdę ilgesnį ir garsesnį šūkalojimą, ima bartis.

"Skvozniakais" siunčiami laiškai, arbata, tabakas, "ratai" (stipriai veikiančios tabletės) ir kiti panašūs dalykai.

Vienas laikraštis, pasipiktinęs, kad juodinu šviesią Lukiškių realybę, kartu subarė kodėl atskleidžiu mažytes kalinių gyvenimo paslaptis. Tad gerbdamas vieną to laikraščio slaptyjų šeimininkų (manau, iš jų sąžiningiausią), ne be kompanionų žinios paverstą atpirkimo ožiu ir pasodintą į Lukiškes, nepasakysiu, kas tai yra "skvozniakas".

Nors tai, aišku, juokingi žaidimai. Kalėjimo administracija yra puikiai informuota apie tas visas mažytes paslaptis. "Skvozniaką" ji gali panaikinti, bet netrukus jis vėl atsiras. Mat Lukiškėse irgi veikia gamtos dėsniai. Taip yra ir su visomis kitomis "paslaptimis". Tokia daugiaaukštė konspiracija, kaip dėl tikrosios kai kurių Lietuvos dienraščių priklausomybės ir finansavimo šaltinių, čia tikrai nereikalinga.

Pradedančių rašytojų būrelis

"Trumpas" garsėjo kaip kalėjimo originalas ir filosofas. Praleidęs šioje "blogio sistemoje", kaip jis vadino, didelę savo gyvenimo dalį, jis buvo užkietėjęs kovotojas, nemažai laiko praleidžiantis "triume". Man perduotoje išsamioje savo biografijoje jis teigė visada įkliūdavęs dėl per daug aistringų polėkio ginti gerą blogio.

Galima suprasti, kad gindamas gerį jis dažnai peržengdavo visuomenėje priimtas ribas. Teistas buvo jau keturis kartus, du iš jų už žmogžudystes.

Jis ir dabar teigia, kad "šlapi reikalai jam buvo prisiūti". Nesiiimu spręsti, tačiau bet koku atveju jo biografija yra labai įdomi ir apdorojus verta publikuoti. Honorarą tarėmės dalytis per pusę. Beje, pasklidus žinia apie tokius mano sumanymus, "padvale" ėmė

skrebenti rašikliai. Susidarė savotiška artelė rašytojų, dirbusių ne dėl honoraro, o dėl nesuvaldomo noro išsispakoti. Dauguma, tiesa, skundėsi neteisingais nuosprendžiais, bet buvo ir įdomių biografijos detalių, netgi eilėraščių rusų kalba. Kai kuriuose jų laiškuose buvo tokių faktų, kad juos reikėjo įsiminti, o laišką sunaikinti. Bet prisirinkau ir pakankamai tekstų, nepavojingų jų autoriams.

Slepiau po truputį juos savo daiktuose, bet nelabai tikėjau, kad pavyks viską išnešti į laisvę. Ir pats beveik nieko neužsirašinėčiau, nes jaučiau, kad išvedus pasivaikščioti mano kamera būna apžiūrima. Nenorėjau dirbti veltui.

Dabar negaliu atsidžiaugti, kad pavyko visa tą turtą išsinešti. Tai, žinoma, jau antrosios "Užrašų iš Pasmerktųjų namų" knygos medžiaga.

"Padvalo" publicistas

"Trumpas" iš visų mano korespondentų išsiskyrė stiliumi savitumu ir filosofinių apibendrinimų pomėgiu. Nežinau, ar jis dažnai kam nors rašydavo anksčiau, bet dabar aiškiai pajuto visą rašymo malonumą ir svaigulį. Jis tiesiog užvertė mane savo laiškais. Netgi ėmė vengti pašnekesių per vamzdį, kad galėtų visa tai parašyti. Nustojo žodžiu atsakinėti į paprastus mano klausimus, apsimetęs, kad jį seka ir bara budėtojas. Tačiau po kurio laiko atsiųsdavo išsamų atsakymą raštu, pilną barokinių variacijų, dažniausiai pasibaigiančių jo pamėgta gėrio ir blogio kovos tema.

Štai vienas tipiškas neredaguotas pavyzdys:

"Žmogaus teisės - kurių nėra!?"

Kodėl taip?.. Visiškai paprastas ramsas, kurį galima būtų išspręsti lygiai kaip kad aritmetikos dėsni. Kiek bus du kart du - bus keturi. Mes visi tai žinome, suprantame, bet nedarome - tikrovėje.

Paprasčiausiai yra propaguojama ir prisilaikoma formulės: kiek reiks tiek ir bus. Tai štai kodėl mes miname tą mėšlą metų metais - dešimtmečiais. Todėl, kad nesiekiamo gėrio visuomenės bendrai. O tikrai kiekvienas sau bando statyti, daugumoje ir sėkmingai, savo pilį ant svetimų kaulų. Žmogus, kuris tikrai siekia, propaguoja, bando, įrodinėja, vargsta, yra ignoruojamas, šmeižiamas, visapusiškai bandant jį sugluminti ir priversti loti, tai yra daryti blogį.

O tada jau visų tų, kurie statosi savo karjerų pilis, ant svetimų kaulų, kulminacijos taškas pasiektas sėkmingai, nes tiek blogio platintojai, daugumoje būna valdžios struktūrose, nesvarbu, kokių viršininku, bet (nukelta į 4 psl.)



■ Lenkijos vyriausybė pritarė ilgalaikiai programai, skirtai buvusios nacių mirties stovyklos Auschwitzė ir jos apylinkių tvarkymui. Programa buvo pradėta kurti po tarptautinio skandalo, kurį sukėlė vietos verslininko mėginimas pradėti statyti šalia buvusios mirties stovyklos prekybos centrą. Programa apima laikotarpį iki 2007 m., jos vykdymui vien pirmame etape (iki 2001 m.) numatoma skirti 20,7 mln. dolerių.

■ Rusija pagrasino nutraukti diplomatinį santykius su šalimis, kurios pripažins Čėčėnijos nepriklausomybę arba ves atskiras derybas su jos vadovais. Grasinimą pareiškė Rusijos užsienio reikalų ministras Jevgenij Primakov. Pasak vieno iš rusų vyriausybės vadovų, prezidentas Boris Jelcin davė naujus nurodymus Rusijos atstovams derybose su Čėčėnija, dar kartą patvirtindamas, kad nepritaria, jog Čėčėnijai būtų suteikta visiškai nepriklausomybė.

■ Ukrainos parlamento branduolinės politikos ir branduolinio saugumo komisija svarsto projektą, numatantį giliai palaidoti Černobylio atominės elektrinės energobloka, sugriautą per 1986 m. katastrofą.

■ Vokietijos gynybos ministerija pranešė, kad išminuotas "mirties ruožas" palei sieną tarp buvusių abiejų Vokietijos valstybių. Sieną buvo atidaryta daugiau kaip prieš 6 metus. Tiek laiko buvo šalinamos minos, kuriomis VDR atsivėrė nuo VFR. Kaip pranešė gynybos ministerija, prie 1378 kilometrų ilgio buvusios sienos jau nėra jokių sprogmenų. Išminavimas ir sienų įtvirtinimų išmontavimas kainavo per 250 milijonų markių. Rasta 1100 minų. Išminavimo metu nebuvo incidentų.

■ Už ko britų moterys labiausiai trokšta ištėkėti?

Šlagerių dainininkas Cliff Richard yra labiausiai geidžiamas Didžiosios Britanijos viengungis, praneša DPA-ELTA. Kaip parodė paskelbta moterų žurnalo "Bella" apklausa, penktadalis iš 1,000 apklaustų moterų norėtų tekėti už šio dainininko. Antroje vietoje, surinkęs 15% balsų, yra aktorius Hugh Grant.

Virtuali bankininkystė - netolimos ateities paslaugos

Neseniai Vienoje vyko Pasaulio taupomųjų bankų ir Europos taupomųjų bankų grupės Marketingo ir komunikacijų bei Bankų technologijų komitetų posėdžiai. Juose dalyvavo ir šių organizacijų nario - Lietuvos taupomojo banko atstovai. Kaip Eltos korespondentei papasakojo LTB valdybos pirmininko pavaduotojas Gediminas Valančius, pagrindinė Bankų technologijų komiteto diskusijų tema buvo "Virtuali bankininkystė". Šiuo metu pasaulyje yra apie 20 mln. kompiuterinių "Internet" tinklo vartotojų. Ši technologija skverbiasi ir į bankus, suteikdama jiems naujų galimybių paslaugų teikimui. Ir nors bankai yra gana konservatyvūs pasirinkdami tokias technologijas, jie mėgina panaudoti "Internet" tinklus geriau aptarnauti savo klientus. Kaip ir kiekviena nauja sritis, virtuali bankininkystė dar neturi nei vienintelių sampratų, nei bendrų taisyklių. Pasak G. Valančiaus, Europos taupomieji bankai diskusijose mėgino atsakyti į klausimus, kas yra virtuali bankininkystė. Ar tai realiai egzistuojančių ir savo šalyse registruotų bankų operacijos, atliekamos kompiuterių tinkluose, ar tai tik tinkluose egzistuojančių ir ten operacijų atliekančių bankų veikla? Aiškinantis, kaip prižiūrėti ir kontroliuoti tokias bankų operacijas, kas ir kaip turi kontroliuoti "kibernetinių dolerių" ar "elektroninių pinigų" emisiją bei apyvartą, ar visiškai saugios tokios operacijos ir ar saugūs "Internet" tinklais dirbantys bankai? Vienas iš svarbesnių komitete svarstytų klausimų - kokiais būdais teiks paslaug

gas savo klientams Taupomieji bankai. Svarstyta, ar verta atsisaityti įprastų paslaugų teikimo kanalų - skyrių, filialų, bankomatų, pinigų keitimo automatų - ir pereiti prie telefoninės bei kompiuterinės bankininkystės. Pasak G. Valančiaus, bankai nusprendė, kad, turėdami Europoje daugiau kaip 200 mln. klientų, jie neturėtų atsisaityti senų paslaugų teikimo būdų dėl naujų. "Olandijos, Belgijos, Danijos, Ispanijos taupomųjų bankų patirtis aiškiai parodė, jog įvairioms klientų grupėms reikia taikyti joms priimtinus paslaugų teikimo būdus. Kartu jiems turi būti sudarytos sąlygos pasirinkti keltą būdą", - sakė G. Valančius. Anot jo, Ispanijos pensininkai Taupomojo banko filialuose pensijų mokėjimo dienomis ateina ne tik pasiimti pinigų, bet ir susitikti su senais bičiuliais. Jiems nereikia bankomatų. Tokie klientai turi daug laisvo laiko, ir jiems nėra poreikio tvarkyti savo sąskaitos telefonu ar kompiuteriu. O jaunimas, verslininkai, tarnautojai mieliam tvarko finansinius reikalus neišėdami iš įstaigos ar namų. Šiose diskusijose Lietuvos taupomasis bankas neatrodė naujokas - nuo praėjusių metų LTB pradėjo įgyvendinti du naujus telefoninės ir kompiuterių bankininkystės projektus. "Šiomet pradėsime testavimus Vilniaus mieste", - sakė G. Valančius. Nuo šių metų pradžios LTB pradėjo įgyvendinti bankomatų pajungimo projektą. Iki antrojo pusmečio Lietuvoje bankas tikisi įrengti 10 grynųjų pinigų išdavimo automatų. "Jau metų pabaigoje kai kurių miestų LTB klien-



Profesorius V. Skudis pristato savo knygą "Žaidimas KGB tinkluose" Lietuvos rašytojų sąjungoje. V. Kapočiaus nuotr.

Informacijos politikos taryba susirūpino Lietuvos įvaizdžiu "Internete"

Gegužės mėnesį prie Lietuvos prezidento įsteigta Valstybės informacijos politikos taryba spalio 9 d. konstatavo, kad informacija apie Lietuvą pasauliniame kompiuteriniame "Internet" tinkle yra nepakankama ir nekompiuteriška, ir nutarė sukurti Nacionalinį informacinių duome-

nų centrą.

"Daugiausia Lietuvos įvaizdį doko informacijos stoka arba jos nepakankama kokybė "Internet" tinkle", sakė tarybos posėdyje ryšių ir informatikos ministras Vaidotas Abraitis. Šiuo metu informaciją apie Lietuvą "Internet" tinkle platina per dešimt savo puslapius turinčių vartotojų.

Tačiau pilnos informacijos nepateikia niekas, teigė Statistikos departamento direktorius Kestutis Zobarskas.

Taryba nutarė sukurti vieningą kompiuterių tinklais platinamos

informacijos apie Lietuvą tvarkymo bei pateikimo sistemą bei įteisinti Nacionalinį informacinių duomenų centrą.

Šios tarybos narys ir prezidento patarėjas vidaus politikos klausimais Rimgaudas Geleževičius interviu BNS sakė, kad šio centro veikla nepažeis kitų informaciją "Internet" tinkle skleidžiančių vartotojų veiklos.

Jokios kontrolės funkcijų centras nevykdys, tačiau gaus įgaliojimus skleisti informaciją Lietuvos vardu, sakė prezidento patarėjas. Pasak jo, centrui finansuoti biudžeto pinigų nereikės.

BNS

Herojiška mirtis lietuvių istorijoje

(atkelta iš 3 psl.)

gegužės 16 d. - iš Paryžiaus: "Pro atvirą langą išstomis dienomis skverbiasi į mano urvą nerūpestingas, pilnas pasitenkinimo garsumas juokas, laukinės muzikos garsai ir kokuojančių klykavimai. Jiems visiems kažkodėl jaučiu neapykantą". Kaip žinoma, tuo metu Prancūzijoje buvo paplitusi egzistencializmo filosofija, rašytojai ir menininkai eksperimentavo su "mirtimi". Lietuvoje egzistencinė laikysena buvo tylėjimas arba beviltiška kova.

Pokario partizano gyvenimo formulė buvo labai paprasta - kiekviena akimirka išgyvenama mirties akivaizdoje (B. Krivickas: "Nes laikas baigias man"; "Mano dienos nebūtin pasvire"). Pasaulis yra gražus, kai žmogus žino, jog greitai mirs. Ypač ši pajauta sustiprėja rudenį, kai miško medžiai numeta lapus ir NKVD daliniai gali daug lengviau persekioti miškuose pasislėpusius partizanus.

Iš prieškarinio Lietuvoje plačiai paplitusio neoromantizmo kovojantis pokario jaunimas perėmė svarbiausią didaktinę temą - as-

meninę Tėvynės Lietuvos meilę. Tai galima pastebėti Daumanto laiškuose savo žmonai, kuri jam yra "antroji žmona", pirmoji - Tėvynė. Kaip žinoma, lietuvių sąmonėje valstybė - tai etnocentris darinys, be kurio negali egzistuoti tauta ir jos kultūra. Todėl B. Krivicko poezijoje galima rasti daug motyvų iš Senojo Testamento, lyginami žydų ir lietuvių tautų likimai.

Lietuvių istorinėje sąmonėje individuali mirties topika glaudžiai buvo susijusi su pasišventimu tautai, Tėvynei. Formaliai žiūrint, tai - atskirybės pajungimas bendrybei. Pati Istorija įsakmiai bylojo lietuviui apie mirties nekasdieniškumą. Lietuvoje perlaidodama mirusių Sibire lietuvių ar žuvusių partizanų palaikus, tauta lyg antrą kartą pergyveno tą gyvenimą ir mirtį. Nors dabartiniai Vakarų civilizacijos ritmai atnešė į Lietuvą "staigios", anemiškos mirties pojūtį, istorijoje kaip vienoje iš kolektyvinės sąmonės formų dar galima užtikti archajinius mirties vaizdinių fragmentus.



Vėlinių dieną buvo pagerbtas Lietuvos patriarcho daktaro Jono Basanavičiaus kapas. V. Kapočiaus nuotr.

Užrašai iš pasmerktųjų namų

(atkelta iš 3 psl.)

Jis viršininkas ant paprasto žmogaus, tai yra nuteistojo, už tai sėkmingai lipa laiptais į savo karjeros paaukštinimus, rodydamas, faktais, dokumentaliai, štai žiūrėkite, kaip jie neklaus, daro nusikaltimus, o aš dirbu "sąžiningai" dieną naktį.

Kad visa tai, šias bacilas daugelio dešimtmečių įgyvendintas mumyse, išgydyti, reikalinga visai nedaug.

Štai vienas paprasčiausias pavyzdys, tai yra gėrio siekimo tikslas. Reikalinga, pavyzdžiui, čia šioje sistemoje, tai yra kalėjime, įdarbinti vieną vienintelį žmogų - iš organizacijos žmogaus teisių!!! Patikėkite manimi, viskas pasikeis momentaliai.

Tik tokiu būdu mes palaipsniui išsigydydysime. Kitaip jokių perspektyvų nėra ir nebus. Mes ir toliau vieni kitus naikinsime, kas ir yra daroma, jau rašiau minėjau, karjeros siekėjai. Įsivaizduokite atėjo į darbą naujai baigęs karininko kursas, o pas jį tik jauniausio leitenanto laipsnis. Štai čia ir prasideda nesąmonė ir blogio ratas kopti karjerų laiptais, o tuo labiau, kada šis jaunesnysis, yra pavaldus didesniai vadovui, kuris jau nuo senų laikų duoda nurodymus, aš jau taip pat rašiau - propaguoja blogi. Tai kaip mes galime sukurti sveiką visuomenę, ateities ir panašiai. Susimąstykite, gerbiami žmonės, kurie sėdite krėsluose ir esate iš tiesų žmonės, bet jums trūksta įgaliojimų, kad visą šią nešvarią, neapykantos bacilų ligos židinių sutramdyti ir laikui einant išgydyti, ar bent jau užšlopinti. Tai štai čia tik viena nuomonė ir tikro teisingumo prognozė.

Patikėkite nepadės jokios šventieji kapeljonai, kurių dabar yra kalėjime keletas. Aš ne prieš juos, bet, supraskite, meldžiasi visas pasaulis, o tikrumoje nėra įgyvendinama. Tad taip ir čia. Šiame mūsų gyvenimo egzistavime, kur esame pasmerkti myriop, tai yra iki gyvos galvos.

Su pagarba - **Trumpickas**.

Pamiršti iki gyvos galvos

Dauguma paskutinio Lukiškių pragaro rato - "padvalo" gyventojų iš tikrųjų yra ne tik pasmerkti kalėti iki gyvos galvos, bet ir visų pamiršti. Kai kurių jau nelanko net patys artimiausi giminaičiai. Kokia nauda iš žmogaus, kuris niekada neišeis į laisvę, negalės atsimokėti už gerą geru?

Jais jau nesirūpina niekas. Neateina čia nei vienuolės, nei psichologas, nors pasiūkėti tikrai būtų labai įdomu.

Anksčiau buvo geriau - norintiems duodavo darbo, buvo galima užsidirbti bent jau arbatai. Tačiau tų darbų organizatorius buvo sučiuptas vagiliaujant. Dabar jis jau vaikšto po Lukiškes be žvaigždučių, o kaliniai sėdi be darbo.

Teisinės institucijos nuteistuosius iki gyvos galvos taip pat jau yra nurašiusios. Nebent kuriuo nors rūpinasi draugai, esantys laisvėje.

Štai kokia istorija atsitiko vienam nuteistajam iki gyvos galvos, pasekusiam mano pavyzdžių ir paskelbusiam bado streiką. Jau antrą dieną visi eimė džiaugtis, mat buvo pasakyta, kad jis bus vežamas teisti iš naujo.

Tai buvo 39 metų smulkutis vyriškis, vardu Sergejus. Anksčiau jis buvo teistas Rusijoje, bet tai jau kita ilga istorija. Prieš kelerius metus kalėdamas Pravieniškėse įšivėlė į grupines muštynes, po kurių buvo rastas vienas lavonas. Pasak Sergejaus, tą lavoną jam "prisiuvo", nes jis neturėjo jokių užtarėjų, o nieko nenubauti buvo neįmanoma.

Tai gi jis buvo nuvežtas peržiūrėti bylos. Sugrįžo visiškai sugniuždytas. Jam liepė pasakoti viską, kaip buvo, o patys tuo metu plepėjo kažką tarpusavyje. Kai jis baigė, dar pavartė popieriukus ir po kurio laiko paskelbė, jog nuosprendis buvo teisingas. Po tokio peržiūrėjimo dabar jis jau net skūstis negali.

Sergejus sakė: "Jie nieko negirdėjo, ką pasakojau. Žiūrėjo į mane kaip į šiukšlę, ne kaip į žmogų. Aš jiems buvau tuščia vieta. Reikėjo atlikti dar vieną formalumą - atliko nė kiek nesivargindami. Kad

porą valandų sąžiningo jų darbo galbūt išgelbėtų keletą dešimčių mano gyvenimo metų, jiems nė motais".

Visi yra aukos

Ne vien mano kaimynas, turintis publicisto talentą, bet ir visi kiti žmogžudžių rūšio gyventojai buvo šventai įsitikinę, kad jie yra sistemos aukos. Negirdėjau nė vieno, kuris būtų prisipažinęs padaręs sunkų nusikaltimą ir todėl pelnytai patekęs į "padvalą". Aukomis jautėsi netgi tie, kurie nesigynė padarę baisiausią nusikaltimą - žmogžudystę. Iš pradžių man tai pasirodė labai keista. Pasak psichologu, net ir didžiausias nusikaltėlis nesąmoningai nori būti išaiškintas ir nubaustas. Prisipažinęs jis pajunta didelį palengvėjimą. Tai gi po teismo nuteistajam daug lengviau būtų gyventi, jei jis susitaikytų su savo padėtimi ir jautųsi nubaustas teisingai. Bet Lukiškėse taip galvojančių nėra.

Tik vėliau ėmiau suprasti - kodėl.

Aukos jausena yra būdinga represinės valstybės tikriems ar tariamiems nusikaltėliams. Čia nebelieka skirtumo, ar tu iš tikrųjų esi padaręs nusikaltimą, ar ne - vis tiek esi traukiamas antihumaniškos teisėtvarkos sistemos. Ta sistema yra taip akivaizdžiai neteisinga ir nežmoniška, kad nusikaltėliui nepalieka atgailos ir susitaikymo su pasauliu galimybių.

Kiekvienas, net ir šiurkščiausias žmogus turi kažką vaikišką. Baudžianti valstybė atlieka lyg ir tėvo vaidmenį. Kai neklaūžada vaikas žino, kad tėvas yra teisingas, bausmė jis priima visai kitaip nei tada, kai jį muša siautėjantis alkoholis, pats neturintis jokio moralės supratimo. O jeigu baudžia dar netgi ne tikras tėvas, o nekenčiamas patėvis? Kas gali išaugti iš tokio vaiko?

Penkiasdešimt metų mus engė ir gero elgesio mokė iškrūpęs patėvis. Ir štai atgavome savo valstybę. Bet nusileidus į jos pilvą, į pačią jos apačią, aiškiai matyti, kad ten niekas nepasikeitė.

(Bus daugiau)

Byla dėl Vito Gerulaičio mirties



Vitas Gerulaitis

JAV teniso žvaigždė Vitas Gerulaitis, sulaukęs vos 40 metų, 1994 m. rugsėjo 17 d. buvo rastas negyvas jo draugo rezidencijoje, svečių namelyje Southampton, apie 100 mylių nuo New Yorko miesto, Long Islande. Buvo nustatyta, kad jis mirė nuo anglies oksido dujų, patekusių į miegamąjį iš baseino vandens apšildymo sistemos. Prokuratūra nusprendė, kad Gerulaičio mir-

tis dėl blogos ventiliacijos gali būti laikoma žmogžudyste. Dėl to tą sistemą įrengusiai firmai "East End Pools and Courts" ir jos mechanikui Bartholomew Torpey buvo iškelta baudžiamoji byla. 1996 m. spalio 4 d. New Yorko valstijos Suffolk apskrities aukščiausias teismas išteisino apkaltintuosius, nes buvo įrodyta, kad kažkas buvo padaręs sistemą pakeitimus be jų žinios.



JAV teniso žvaigždė Vitas Gerulaitis.

Bus dar ir kitas teismas. Žuvusiojo motina ir sesuo yra iškėlusios civilinį ieškinį Manhattan aukščiausiam teisme prieš šią firmą, jos mechaniką, rezidencijos savininką ir kitus asmenis, reikalaujamos 63 milijonų dolerių. Gerulaičių šeimos advokatas sako, kad ankstyvesnis teismo sprendimas neturės įtakos šiai civilinei bylai. (kkm)

Lietuvos moterys: valstybei ir šeimai

(atkelta iš 2 psl.)

Vytautas Landsbergis sutiko atlikti tris Čiurlionio preliudus.

Konferencijos antrosios dienos programa pradėta Baltijos instituto vedėjos prof. Lilijanos Astros (Lietuvos Tautininkų Santalka) paskaita "Jaunų žmonių vertybės ir tikėjimas". Prelegentė liūdnei nušvietė dabartinio jaunimo dvasinių vertybių nesupratimą, nevertinimą. Šaknys tam buvo giliai įleistas buvusio sovietinio režimo, kur žmonės išmoko gyventi dvivaidiškai - vieną veidą atsukdami savo šeimai ir draugams, o kitą oficialiam gyvenimui. Dabar naujasis uždavinys yra suderinti šiuos du gyvenimus ir kurti pilietiškumo jausmą. Jaunimui sunku išaiškinti ir dar sunkiau jiems suprasti, kodėl viskas taip blogai Lietuvoj. Net 40% apklausto jaunimo yra pareiškę norą iš Lietuvos emigruoti. Prelegentė skatino jungtis į pilietiškumo

mokymą ir ypač atkreipti dėmesį į bendravimo svarbą, jį skatinti tarp jaunų žmonių, tarp visuomeninių organizacijų, tarp partijų.

Viceministras R. Motuzas kalbėjo tema "Mokyklos ir šeimos ryšys". Nors jis pasidžiaugė mokyklos reformomis, konstatuodamas, kad švietimo krizė jau praėjus, jam prieštaravo Tėvynės Sąjungos Seimo narė Romualda Hofertienė. Nors referentė pripažino žinių teikimo aukštą lygį mokiniams ir studentams, tačiau jį smarkiai sukritikavo tai, kad mokyklos nesutelkia vaikams dorovinio auklėjimo, kas yra būtina norint išugdyti ir dorą valstybę.

Likusios dienos paskaitos buvo dalykiškai susietos su pasirusimu rinkimams. Vyriausios Rinkimų Komisijos narys A. Sapiega detalai supažindino dalyves su rinkiminiu biuleteniu, kuris būvęs apibūdintas kaip toks su-

Ar jau žinot, ar supratot:

Pupų Dėdei - šimtas metų!

Sukanka šimtas metų, kai gimė Petras Biržys (1896-1970), pagarsėjęs Pupų Dėdės slapyvardžiu. Dėl jo gimimo mėnesio nesutariama. Pats Pupų Dėdė rašė, kad yra gimęs rugpjūčio 22-ąją, o enciklopedijose nurodoma gruodžio 22-oji. Pupų Dėdė - eilėraščius rašęs literatas, armonikos vituozas, šmaikščių humoristinių kupletų kūrėjas ir atlikėjas, kraštotyrinių apybraižų apie kai kurias Lietuvos apskritis autorius, aktorius mėgėjas, pokario metais vaidinęs keliuose lietuvių filmuose.

Pupų Dėdė labai išgarsėjo nepriklausomybės laikais, prieš kario metais. Kai tuometinis Lietuvos ministras pirmininkas Juozas Tūbelis Prienų valsčiuje nusipirko Šliusbergo dvara, Pupų Dėdė, pritardamas armonika, uždainavo:

*Tūbel Tūbel Tūbeliukas
Nusipirko dvareliuką!*

Visiems buvo labai smagu klausytis. Linksma pasidarė net pačiam Juozui Tūbeliui - nusipirtą dvarą jis Linksmakalniu pavadino. Ir dabar ta vietovė taip vadinama, o Šliusbergo vardas užmirštas. Palyginti lengvai

iš šios istorijos uodegą išsuko ir pats Pupų Dėdė: pasėdėjo šaltojoje pusmety - ir vėl laisvas.

Ypač drąsiai Pupų Dėdė jausdavosi Šiaulių apskrityje. Ne vien dėl to, kad Šiaulių "Rūtos" fabrikas gamino saldinius su jo atvaizdu. Jam pasisekė! Garsusis dainininkas Kipras Petrauskas savo atvaizdą regėdavo ant muilo popierėlių, o jis - Pupų Dėdė - ant Šiaulių "Rūtos" saldinių. Sėdi Pupų Dėdė su savo armonika, o šalia užrašas: "Tu dovanėlė, vaikel, gausi - "Rūtos" saldinių, užvis gardžiausia". Bet kartojame, ne vien dėl to Šiauliuose jis jausdavosi drąsesnis negu kur nors kitur. Svarbiausia, kad jis čia, apskrities centre, turėjo gerai pažįstamą didelį viršininką Danauską. Gaila, kad dabar niekas nebeprisimena jo vardo ir tikslų pareigų. Bet atrodo, kad Danausko rankose buvo visa apskrities policija.

Viename savo koncerte kačkuriame Šiaulių apskrities miestelyje Pupų Dėdė pamatė uniformotą nuovados viršininką su šunimi. Suskambus akordams, šuo ėmė garsiai skalyti. Pupų Dėdė pritildė armoniką ir sako:

- Gerbiamoji publika! Salėje yra

Lietuvių televizijos programa Chicagoje

Nuo šių metų pavasario (balandžio 23 d.) Chicagoje ir apylinkėse per 23-ji kanalą (WFBT stotį) kiekvieną šeštadienio rytą nuo 7 iki 8 valandos galima matyti lietuvišką televizijos programą. Ji trumpai vadinasi ALTV vardu ir jai vadovauja Arvydas Reneckis, dar ne taip seniai atvykęs su šeima iš Lietuvos, kur dirbo Lietuvos kino studijos dokumentikos skyriuje. Dabar jis su žmona Loreta ir keturiais vaikais (viena iš dukrų gimusi jau Chicagoje) gyvena Chicagos vakariniame priemiestyje Downers Grove. Pravedant programą jam talkina dar trys žmonės - du irgi neseniai iš Lietuvos atvykę (Karlė

Vaitkutė ir Rytis Januška), o viena (Audrė Budrytė) gimusi Chicagoje, bet ilgokai gyvenusi Lietuvoje.

Ši programa išsilaiko (gana sunkiai) iš pinigų, gautų už reklamas (o jų dar nedaug) ir iš aukų. "Tačiau vos vos galima galą su galu sudurti", - sako vedėjas A. Reneckis. Todėl lėšų sukėlimui spalio 12 d. Jaunimo Centre, Chicagoje, yra rengiamas balius ir tikimasi, kad iš jo liks pelno. Chicagočiai ir apylinkių gyventojai, ypatingai tie, kurie šią programą žiūri, turėtų pasistengti čia dalyvauti ir savo įnašu prisidėti prie jos egzistencijos užtikrinimo.

Čia reikia pažymėti, jog toliau gyvenantieji tautiečiai šią programą gali matyti videokasetėse

du šunys: vienas loja, kitas tyli...

Kad ims visi ploti, džiaugtis! Nuovados viršininkas iš pykčio pabalo, sugriebė savo šunį ir - lauk iš salės. Po koncerto Pupų Dėdė tuoj pat griebia policiją:

- Tai ką! Mūsų nuovados viršininką šunimi laikai!

Kalėjimo išvengti padėjo šiauliškis bičiulis Danauskas. Jam Pupų Dėdė paaiškino, kad tada salėje tikrai buvo du šunys: antrasis, mažesnis, trynėsi tarp berniukų, stovėjusių prie lango. Tik tas kvailys nuovados viršininkas to šunelio nenorėjęs matyti.

Rūstus pokaris Pupų Dėdę nutildė. Penkiasdešimt metų jo neminėta. Su Lietuvos atgimimu atgijo ir tas jau daugelio primirštas vardas. 1991 m. Vilniuje išleistas Jono Paulausko sudarytas rinkinėlis "Iš Pupų Dėdės kūrybos". 1992 m. pasirodė Eugenijaus Danilevičiaus knyga "Pupų Dėdė kraipo ūsą...", irgi išleista Vilniuje.

Dabar Lietuvos kultūros fondo Šiaulių krašto "Saulės deltos" leidykla spausdinti jau yra parengusi Pupų Dėdės šimtosioms gimimo metinėms skirtą Stasio Bulzgio apysaką. Knyga, kuri netrukus pasirodys, nuotaikingais piešiniais iliustravo dailininkė Eurika Balsytė. ŠK

padarytais įrašais. Vienos programos kasetė kainuoja 20 dol., o nuolatiniam prenumeratoriams - 15 dol. Vadovas pažymėjo, kad kai kuriuose miestuose (pvz., New Yorke) ši programa bus rodoma per vietinę televiziją. Taip pat ir kitų vietovių lietuviai imasi iniciatyvos tai padaryti.

Per šią programą buvo parodytas neseniai pagamintas filmas (jo autorius Vytautas Landsbergis, jaunesnysis) apie ambasadorių S. Lozoraitį, pavadintas "Vilties prezidentas". Filmą sumontuotas ALTV studijoje Chicagoje, kuomet čia buvo atvykęs V. Landsbergis. Ši filmą galima gauti ALTV raštinėje. Dėl visų klausimų reikia rašyti: ALTV 215 P. O. Box, Downers Grove, IL 60515 arba skambinti telefonu (708) 969-2777. E. Šulaitis



Skulptoriaus S. Kuzmos skulptūra "Krepšininkas" keliaus į Grakiją, kur prieš šimtą metų įvyko pirmosios olimpinės žaidynės. Skulptorius S. Kuzma (kairėje) ir Lietuvos olimpinio komiteto prezidentas R. Poviliūnas. V. Kapočiaus nuotr.

Vizos gyvenimui

Šitokių obalsiu New Jersey Ramo liberaliųjų mokslų kolegija, Mahwah mieste, 25 mylios nuo New Yorko, savo 25 metų įsikūrimo sukakties proga, spalio 2 d., bendradarbiaujant su Lietuvos generaliniu konsulu New Yorke dr. Petru Anusu, surengė minėjimą, skirtą 1986 m. mirusiam, buvusiam Japonijos konsului Kaune Chiune Sugihara ir jo žmonai Yukiko už pagalbą žydų tautybės bėgliams iš Lenkijos ir Lietuvą. Judviejų dėka, nežūrint griežto Japonijos draudimo, Vokietijos ir Lenkijos karo metu 1940 metais nuo liepos 31 d. iki rugpjūčio 28 d. buvo išduota 3000 su viršum tranzitinių vizų per

Rusiją ir Japoniją į Kiniją arba į įvairias olandų kolonijas, daugiausiai į Curacao salą. Manoma, kad šitaip išsigelbėjo per 6000, tarp jų ir dalis Lietuvos žydų.

Minėjimas įvyko kolegijos Hall of Friends salėje, kur ant sienų buvo iškabintos padidintos nuotraukos iš Sugiharos šeimos gyvenimo ir darbo Mandžurijoje, Karaliaučiuje, Berlyne ir Kaune. Paroda veiks iki spalio 26 dienos.

Minėjimas prasidėjo 5 v. v. priėmimu ir vaišėmis įvairių tautybių svečiams, kurių buvo per 100. Jų tarpe buvo ir lietuvių. (nukelta į 7 psl.)

PRISIMINKIME

- 1886 m. Drobūkščiuose, prie Varnių, gimė Ramūnas Bytautas, bene pirmasis lietuvių filosofas profesionalas, rašęs lietuvių kalba. Kražiuose baigęs pradžios mokyklą, mokėsi Permės ir Vilniaus gimnazijose. 1911 m. už konkursinį darbą Maskvos universitete jis gavo pirmo laipsnio diplomą ir aukso medalį. 1908 m. Bytautas išspausdino pirmuosius savo darbus lietuvių kalba.

- Prieš 500 metų Lietuvoje įsikūrė Oginskių giminė. Lietuvos didysis kunigaikštis Aleksandras dovanojo jiems Ogintus Žiežmarių paviatę. XVII-XVI-II a. ši giminė politinė galia prilygo Radviloms, Sapiegomis, Pacams. Istorikai žino, kad Mykolas Kleofa Oginskio tėvas Andrejus Oginskis buvo Ašmenos seniūnas, turėjo Lietuvos kardininko titulą. Vėliau jis tapo didžiuoju Lietuvos kancleriu, Trakų kaštelionu ir pagaliau Trakų vaivada. O jo dėdė Mykolas Kazimieras Oginskis buvo Lietuvos didysis etmonas, išplėtojęs ekonominę ir kultūrinę veiklą. O garsiojo polonezo "Atsisveikinimas su Tėvyne" autorius Mykolas Kleofas Oginskis ir iki šiol nepamiršamas.

- 1595 m. Žemaitijoje gimė Zigmantas Liaukšminas, pirmasis lietuvių muzikos teoretikas. Liaukšminas buvo Plocko, Polocko ir Kražių kolegijų rektorius. 1638 m. jam suteiktas filosofijos daktaro laipsnis. Liaukšminas tapo Vilniaus akademijos profesoriumi. 1667 m. akademijos spaustuvėje buvo išspausdintas jo veikalas lotynų kalba "Ars et praxis musicae" ("Muzikos menas ir praktika"). Toji knyga lietuvių muzikos teorinės literatūros pradininkė.

- 1885 m. spalio 1 d. Balbieriškyje (Marijampolės apskr.) gimė Mykolas Krupavičius, kunigas, visuomenininkas, politikas, valstybininkas. 1905 m. baigė Veiverių mokytojų seminariją. Mokėsi Seinų dvasinėje seminarijoje ir Petrapilio dvasinėje akademijoje. 1917 m. paskirtas kapelionu į lietuvių Martyno Yčo vyrų gimnaziją Voroneže. 1920-1926 m. visų Lietuvos Respublikos seimų atstovas, juose Lietuvos krikščionių demokratų bloko lyderis ir partijos pirmininkas, 1923-1926 m. žemės ūkio ministras. Klebonavo įvairiose parapijose, buvo Vilkaviškio dvasinės seminarijos profesorius. Vos išvengė NKVD arešto 1941 m. Už memorandumus vokiečių okupacijai valdžiai suimtas, kalintas, po to internuotas karmelitų vienuolyne Regensburge. 1945 m. išrinktas Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto pirmininku, 1950 m. - Pasaulio lietuvių krikščionių demokratų sąjungos pirmininku ligi gyvos galvos. Mirė 1970 m. Chicagoje.

- 1935 m. spalio 2 d. Tau-ragėje gimė Romas Vašto- kas, antropologas. Kanadoje apsigyveno 1951 m. Antropologiją studijavo Toronto universitete, studijas gilino Kolumbijos universitete. Nuo 1965 m. asist. profesorius Trento universitete, antropologijos skyriaus vedėjas. Dalyvavo ir vadovavo archeologinėms ekspedicijoms įvairiose Kanados vietovėse. Pirmininkavo Toronto filmo ir dramos sambūriui "Alka". Buvo vienas "Lituanus" redaktorių, Ontario Heritage Foundation ir Kanados Cultural Property Export vadovybės narys, Kanados uolų įrašų tyrinėjimų draugijos pirmininkas. 1971 m. dirbo Kanados valstybinėje įstaigoje lietuvių bendruomenių istorinei medžiagai rinkti ir parašyti "Lietuviai Kanadoje".



Pasaulio futbolo čempionato atrankinės rungtynės Vilniuje. Susitiko Lietuva - Islandija. Rungtynės rezultatu 2:0 laimėjo Lietuva.

V. Kapočiaus nuotr.

*Šlaitytojai rašo
"Darbininkai"*



Taisytina klaida

Š. m. spalio 18 dienos "Darbininke" Gediminas Lankauskas savo straipsnyje "Išeivijos keliu: Marijos Aukštaitės palikimą apžvelgiant" suklydo (p. 7, antra skiltis, 33 eilutė), teigdamas: "...leitenanto J. Navikevičiaus vadovaujamas Gedimino pulkas, perkeltas į Pabradę..." Toliau sakoma, kad Navikevičiaus vyrai traukėsi slapstydamiesi, bet buvo persekiotojų apsupti...

1938 m. baigęs PLP Karo mokyklą, buvau paskirtas į 1 p. DLK Gedimino pulko 1 kulkosvaidžių kuopą, kurioje būrio vado pareigose tarnavo ir j. ltn. J. Navikevičius. 1938 metų spalio 28 dieną Gedimino pulkas, vadovaujamas gen. št. pulkininko Gustaičio, ižengė į Vilnių. Lietuvos kariuomenė susovietinus, 1941 m. pradžioje pulko vadu paskirtas pulkininkas leitenantas Rajeckas, kuris gegužės viduryje buvo išsiųstas Maskvon neva tai į "pasitobulinimo kursą", o pulko vado pareigas "laikina eiti" perėmė rusas majoras Černikov. Jis ir išvedė pulką į Pabradės poligoną, o ltn. Navikevičius kaip buvo, taip ir liko 1 kulkosvaidžių kuopos būrio vadu.

Apie leitenanto Jono Navikevičiaus, gimusio 1917.01.02 ir išgyvenusio tik 24 su puse metų, mirtį gediminėnai patyrė birželio pabaigoje, daugumai laimingai pasitraukus iš žygio į Sovietijos gilumą ir susirinkus į Vilniaus kareivines.

Ano meto Gedimino pulko

leitenantas J. Abraitis, dabar atsargos majoras, savo knygoje "Gedimino pulko likimas", išleistoje 1994 metais Vilniuje, (p. 64) jo mirtį aptaria šiais žodžiais: "Vykdamas įsakytą pasitraukimą, pulke įvyko keletas tragiškų savižudybių. Vieno postovio metu švenčionių apylinkėse ant upeilio kranto nusišovė kito dalinio karininkas ir ltn. Jonas Navikevičius. Tragiško žuvimo priežastį galima tik atspėti: atrodo, atsišalaiduoti jau negalėjo, o iš Tėvynės Lietuvos išvykti nenorėjo, taigi pasiliko tėvų žemėje..."

Balys Raugas

Dovanos atskleidžia šį tą apie vyrus

Prancūzai nukreipė savo skvarbų žvilgsnį į dovanas. Tiksliau - į vyrus, kurie ko nors tikisi iš apdovanotųjų damų.

Juvelyrinius dirbinius dovanoja galantiški gero skonio džentelmenai. Tuo jie



tarytum sako moteriai komplimentus ar net prisipažįsta meilėje. Ir tikisi, kad širdies dama vis daugiau dėmesio skirs savo išvaizdai - greta jo žmonėse bus tikras papuošalas.

Svajotojas, gyvenantis šia diena, negaili **gėlių**. Tai rodo, kad jis stokoja švelnumo ir dėmesio.

Mėgėjai dovantoti **namų apyvokos reikmenis** yra žmonės, mąstantys apie savo ateitį, solidūs ir rimti. Nori būti gaubiami rūpesčio ir dėmesio.

Knygas perka vyrai, kurie mėgsta iki vėlyvos nakties be-

sitėsiančias diskusijas. Jei tai knyga, kurią jis pats skaitęs, - vadinasi, trokšta dvasinio bendrumo. Jei pats tokios knygos neatsiverstų, - tikisi iš moters savarankiškumo ir ryžto.

Kvepalus moterims perka suvedžiotojai, kurie siekia neriboto dėmesio. Aromatas kiekvieną savaitę turi priminti apie juos.

Apatinį trikotažą dovanoja tikri meilės profesionalai. Jų noras - kad dama sugundytų pagal visas taisykles ir neįvyktų erotinių eksperimentų.

Kellonę moteriai gali dovantoti egzotikos ir erotikos mėgėjas, nuolat ieškantis nuotykių. Jis nori, kad santykiai įgautų naują prasmę, galbūt nusprendęs pasipiršti.

Neryžtingieji ir nesavarankiški linkę dovantoti **pinigus**. Jis pats norėtų būti tikras, kad sunkią minutę susilauks paramos.

Bilietus į teatrą moteriai įteiks vyrai, linkę pasiaukoti. Jis tikisi pakantumo ir savo pomėgiams - futbolui ir pan.

Paremdami lietuvišką spaudą,
Jūs remiate lietuvių Amerikoje.

2001 metais Rygos miestas švęs 800 metų jubiliejų. Iki to laiko, visi, kas paminės Rygą komerciniais tikslais (firmos pavadinimas, prekių pavadinimas...), turės mokėti mokesčius.

Gintas Janušonis
Liepoja, Latvija

JONO MEKO SEMENIŠKIŲ IDILĖS
ir
REMINISCENCIJOS
lietuviškai

ir
VYT. BAKAIČIO
vertimai
angliškai
vienoje knygoje
su
Czesław Milosz
įžanga
180 p.

Knygos kaina 14.95 dol.
persiuntimas 3.00 dol.
Black Thistle Press
491 Broadway
New York, NY 10012
Tel. 212-219-1898

Padovanokite DARBININKO prenumeratą savo pažįstamiems bei draugams švenčių proga! Prenumerata vieniems metams - tik \$30.

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N. Y. 11421
WE DELIVER
Tel.: 296-4130

Kaip latviai reagavo į Lietuvii Seimo rinkimų pirmąjį "turą"?

Televizija jau nieko nebesako šiuo klausimu, o laikraščiai, kuriuos aš gaunu, beveik visi - apie komerciją ir finansus.

Bet reakcija buvo tikrai negatyvi.

Latviai išsigaudo dėl sienų su Lietuva klausimo sprendimo. Ypač kai p. Landsbergis pareiškė, kad Lietuva dabar spręš šį klausimą vienašališkai. Tai kol kas viena man žinoma reakcija.

O šiaip tarp Lietuvos ir Latvijos yra kardinalių nesutarimų: siena Baltijos jūroje ir Būtingės naftos terminalo statyba kelių kilometrų nuotolyje nuo Latvijos sienos.

Po eilinio derybų turo dėl sienos, vienas centrinių Latvijos laikraščių išspausdino "įdomią"

lentelę. Vienoje pusėje Latvijos kariuomenės duomenys: 2.3 lėktuvų, 1.03 tankų, kuriems variklį reikia remontuoti ir t. t., kitoje pusėje - Lietuvos armija. Taip kad maži čia juokeliai...

Bet tai vyriausybės lygio problemos. Eiliniai lietuviai su latviais sugyvena labai gerai (ko negalima pasakyti apie Latvijos lietuvių santykius).

Bet Latvija paskendus savose problemose. Dabar visur pilna informacijos, kuriuose miestuose prasidės apšildymo sezonas, kuriuose - ne. Liepojoje, kur aš gyvenu, šią žiemą apšildymo gali ir visiškai nebūti.

Dar ką norėčiau paminėti apie Latviją, gal kas gali pasinaudoti šiuo būdu savo šalyje:

PASINAUDOKITE PAPIGINTOMIS

KAINOMIS

rudeni ir žiemą, skrisdami į Vilnių ir Rygą!

Mes taip pat siūlome patogius skrydžius ir keliones
laivu į Karibų salas, Australiją, Aziją ir Europą.

Dėl daugiau informacijų skambinti:

AIREX TRAVEL AGENCY

382 Broad Ave.

Leonia, NJ 07605

(201) 944-1273 (800) 955-7370 (201) 947-2189

VILTIS (HOPE)

LITHUANIAN RELIEF PARCEL SERVICE, Inc.
368 West Broadway, Boston, MA 02127
TEL.: (617) 269-4455

TIESIOGINIAI SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ

KALĖDINIAMS KONTEINERIAM

LAKRIČIO MĖNESI siuntinius paimsime šiose vietovėse:

BROCKTON, MA	Lapkr. 7	3:30 - 6:00 PM
LOWELL, MA	Lapkr. 8	12:00 - 1:00 PM
LAWRENCE, MA	Lapkr. 8	2:00 - 3:00 PM
NASHUA, NH	Lapkr. 8	4:00 - 5:00 PM
WATERBURY, CT	Lapkr. 9	9:30 - 11:00 AM
HARTFORD, CT	Lapkr. 9	12:00 - 2:00 PM
WORCESTER, MA	Lapkr. 9	11:00 - 3:00 PM
CAPE COD, MA	Lapkr. 13	3:30 - 5:00 PM
BROOKLYN, NY	Lapkr. 16	12:00 - 4:00 PM
BRIDGERPORT, CT.	Lapkr. 16	7:00 - 8:00 PM

Paskutinis prieškalėdinis konteineris išeis iš Bostono lapkričio 18 d. ir pasieks Klaipėdą gruodžio 10 d. Dėl pinigų pervedimo, Air Cargo ir kt. informacijų kreipkitės:

VILTIS - LIETUVIŠKA SODYBA
368 WEST BROADWAY
BOSTON, MA 02127
(617) 269-4455



V. Kapočiaus nuotr.

Vaikystė be vaikystės. Berniukas elgeta Vilniaus gatvėje.

Steigiama Kauno laisvoji ekonominė zona

1053,99 ha teritorijoje 49 metams steigiama Kauno laisvoji ekonominė zona. Tai numatyta Seime priimtame Kauno laisvosios ekonominės zonos įstatyme.

Šios zonos įsteigimo tikslas - veiksmingai panaudoti Kauno regiono potencialą, gretimą Kauno oro uostą, skatinti užsienio investicijas.

ELTA

atlanta IE, Inc.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ.

NOVEMBER SCHEDULE

NOV. 7 THUR	NEWARK, NJ	11 - 12 NOON
NOV. 9 SAT	BROOKLYN, NY	12 - 1 PM
NOV. 12 TUE	NEW BRITAIN, CT	11 - 12 NOON
NOV. 12 TUE	NEW HAVEN, CT	1 - 2 PM
NOV. 12 TUE	WATERBURY, CT	4 - 5 PM
NOV. 14 THUR	PHILADELPHIA, PA	11 - 12 NOON
NOV. 14 THUR	BALTIMORE, MD	4 - 5 PM
NOV. 15 FRI	KEARNY, NJ	11 - 12 NOON
NOV. 15 FRI	PATERSON, NJ	1 - 2 PM
NOV. 21 THUR	NEWARK, NJ	11 - 12 NOON
NOV. 23 SAT	BROOKLYN, NY	12 - 1 PM
NOV. 26 TUE	NEW BRITAIN, CT	11 - 12 NOON
NOV. 26 TUE	NEW HAVEN, CT	1 - 2 PM
NOV. 26 TUE	WATERBURY, CT	4 - 6 PM
NOV. 28 THUR	PHILADELPHIA, PA	11 - 12 NOON
NOV. 29 FRI	KEARNY, NJ	11 - 12 NOON
NOV. 29 FRI	PATERSON, NJ	1 - 2 PM

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$490 r.t.

One way to Vilnius \$320



FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

MES SIŪLOME PIGIAUSIAS KELIONES Į VILNIŲ IŠ BET KOKIOS VIETOVĖS AMERIKOJE AR KANADOJE



Ferrante Travel Center

135 Broad Ave., Palisades Park, NJ 07650

(800) 654-2432

(201) 592-8780



Lietuvos kariuomenės paradas.

V. Kapočiaus nuotr.

Worcester, MD

Lietuvos Kariuomenės šventė

Dr. Vinco Kudirkos šaulių kuopa lapkričio 24 d. rengia Lietuvos kariuomenės atkūrimo 78 metų sukakties minėjimą.

10 val. ryto uniformuoti šauliai su vėliavomis dalyvaus šv. Mišiose šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje, kurias už visus žuvusius dėl Lietuvos laisvės užrašė šaulių kuopa. Šv. Mišias aukos ir pamokslą pasakys LŠSI Trakų rinktinės kapelionas kun. Rafaelis Šakalys, OFM.

Po Mišių vyks trumpas žuvusių pagerbimo iškilmės prie paminklo. Užbaigus grįšime atgal visi

po bažnyčia į parapijos salę, kurioje toliau vyks minėjimas. Vadovaus šaulių kuopos vadas inž. Arūnas Grigalauskas. Pasikaitininkas kun. Rafaelis Šakalys, OFM.

Po minėjimo šaulės visus dalyvius pavaišins kavute ir užkandėliais.

Rengėjai kviečia visus dalyvauti žuvusių karių, šaulių, partizanų pagerbime. Jų žuvo labai daug dėl Lietuvos laisvės ir jie negali būti pamiršti. Ne tik patys dalyvausime pamaldose, minėjime, bet pakviesime ir kitus. **J. M.**

Vizos gyvenimui

(atkelta iš 5 psl.)

Oficialiąją dalį pravedė kolegijos prezidentas dr. Robert A. Scott. I minėjimo prezidiumą pirmuoju buvo pakviestas dr. Anusas. Po jo sekė Japonijos ambasados atstovas, Lenkijos konsulas, šio minėjimo finansiniai rėmėjai - Matsushita, Minolta, Sanyo, Seiko ir Sharp japoniškų firmų atstovai, šios kolegijos fondo vadovė ir Chiune Sugiharos sūnus Hiroki. Prezidentas, pristatęs prezidiumą, visiems jo nariams įteikė plaketes su įrašo tekstu, kuris yra išgravuotas lentoje prie specialiai pastatyto japoniško stiliaus akmeninio suolo kolegijos parke.

Pagrindinę kalbą pasakė Hiroki Sugihara, vaizdžiai nušviendamas savo tėvų pastangas padė-

ti žmonėms, bėgusiems nuo holokausto, taip pat apie savo tėvų vargus, gyvenimą Sovietų koncentracijos stovyklose, apie Japonijos vyriausybės užsirištinimą ir jo tėvo pašalinimą iš diplomatinės tarnybos ir vėliau įvykusį reabilitavimą.

Po oficialiosios dalies kolegijos koncertinėje salėje įvyko recitalis, kurį atliko pagarsėjusi pianistė Golda Vainbergaitė-Tatz, gimusi Lietuvoje, kurios tėvus išgelbėjo Rokiškio klebonas kun. Vytautas Guobys. Koncertas buvo tikrai aukšto lygio. Pianistė pademonstravo savo virtuozškumą, nepriekaištingai atlikdama Haydno, Šumano, Bacho ir Debussy kūrinius.

Minėjimas buvo užbaigtas 9 val. vak. **(kkmm)**

Vilniuje - Amerikos lietuvių centras?

Prezidentas Algirdas Brazauskas sveikina JAV Lietuvių Bendruomenės iniciatyvą įsteigti Vilniuje Amerikos lietuvių centrą. A. Brazauskas nuomone, jau kitų metų pradžioje jis galėtų pradėti funkcionuoti. Apie tai prezidentas pareiškė savo susi-

tikime su Seimo ir JAV Lietuvių Bendruomenės atstovų komisijos nariais.

A. Brazauskas pageidautų, kad Vyriausybė kuo greičiau priimtų nutarimą dėl Amerikos lietuvių centro įsteigimo. "Nutarime būtų nustatyta, kokios yra to centro

funkcijos, numatytas jo finansavimas iš biudžeto", sakė prezidentas.

Valstybės vadovas tikisi, kad Amerikos lietuvių centras galėtų spręsti daugelį Lietuvos ir išeivijos problemų.

ŠK

Jurgis Gimbutas

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus. Skubiems siuntiniams AIR CARGO.

Komercinės siuntos pagal susitarimą. Pinigai pervedami doleriais - nuo išsiuntimo dienos į gavėjo rankas per 2 - 5 dienas.

MAISTO SIUNTINIAI

Du patys populiariausi - tai 55 svarų įvairaus maisto už \$98 ir šventinis už \$39.-

\$98.- rūkytos dešros, mėsos konservai, šprotai, vaisių sultys, margarinas, aliejus, sūris, sausainiai, tirpi kava, malta kava, kakava, arbata, cukrus, ryžiai, makaronai, razinos, majonezas, riešutai, žirneliai, agurkai, šokoladas, aspirinas, vitaminai. 55 svarai arba 25 kg.

\$39.- tirpi kava, malta kava, arbata, kakava, vaisių sultys, sausainiai, aliejus, mėsos konservai, aspirinas, vitaminai.

Pageidaujant prisiūsime smulkia informaciją. Siųskite per seniausią siuntinių į Lietuvą įstaigą.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St. Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

Mūsų atstovybė Lietuvoje: Vilnius 26-28-27, 26-24-27

Lietuvos Vyčių Vidurio centro rajono suvažiavimas ir maldos kelionė

Lietuvos Vyčių 96 kuopa, veikianti Dayton, Ohio, š. m. rugsėjo 27-29 d. globojo L. V. Vidurio centro rajono suvažiavimą ir maldos kelionę. Suvažiavime dalyvavo 49 vyčiai, atstovavę 7 kuopoms iš Michigan, Ohio ir Pensilvanijos valstijų. Susipažinimo vakaras vyko penktadienį, rugsėjo 27 d., Howard Johnson viešbučio priėmimo kambaryje. Priėmimo dalyvavo gražus būrelis svečių ir vietinių vyčių. Visi gražiai pabendravo pasivaišindami skaniu maistu ir gerimu.

Šeštadienį, rugsėjo 28 d. rytą, vyko į šv. Kryžiaus lietuvių bažnyčią, kur Pranė Petkuvienė, viena šio suvažiavimo ir maldos

kelionės vadovių, 96-tos kuopos vardu pasveikino atsilankiusius ir pristatė kleboną Michael Halloran, kuris pravedė religinę programą "Šventą valandą" (Holy hour). Suteiktas palaiminimas ir sugiedotos giesmės.

Vidurio Centro rajono pirmininkė Lillian Petravičius vadovavo susirinkimui. Ji pakvietė kun. Michael Halloran sukalbėti maldą. 96 kuopos pirmininkė Elena Mikalauskas sveikino visus atvykusius ir linkėjo geros viešnagės Ohio. Dvasios vadas kun. Gediminas Kijauskas negalėjo dalyvauti, bet perdavė savo sveikinimus ir linkėjimus per 25-tos kuopos pirmininką Richard Marks.

Delegatai pranešė apie š. m. rugpjūčio 8-10 d. Brockton, MA, vykusį 83-ąjį metinį seimą.

Buvo nutarta kad 1997 m. pavasario seimas/kėgliavimo turnyras gegužės mėn. vyks Michigan, ir jį globos L. V. 102 k-pa. Rudenio maldos kelionė vyks 1997 m. rugsėjo mėn. Ją globos 79 k-pa, veikianti Southfield, MI; abiejų suvažiavimų datos bus praneštos vėliau.

"Pagalba Lietuvai" vadovas Robertas Boris pranešė, kad 40-tas talpintuvų, kuriame siunčiama 34 naujos mechaninės ligoninės lovos, kartu su virš 300 naujų paklodžių, pagalvių ir antklodžių, bus skirta naujai įsteigta šv. Klaros mirštančiųjų žmonių ligoninei (hospice), Utenoje. Jis bus išsiųstas spalio 15 d. iš World Medical Relief, Inc. istaigos, Detroito. Šiai ligoninei vadovauja CARITAS ir seselės pranciškiešės. Š. m. rugsėjo 21 d. Chicagoje Pasaulio Lietuvių Katalikų Bendrijos valdyba Robertui Borisui įteikė Lietuvio Kataliko Visuomenininko premiją - 1000 dol. Šią premiją įgaliavo prel. Juozo Prunskio dosni auka PLK Bendrijai. Robertas Boris pranešė, kad visas 1000 dol. bus paaukotas "Pagalba Lietuvai" veiklai - toliau siųsti talpintuvus sergantiems sesėms ir broliams Lietuvoje. Trečias buvo Perles golfo turnyras buvęs sėkmingas, ir buvo nutarta ruošti ketvirtą golfo turnyrą 1997 m. Laikas ir vieta bus pranešta vėliau.

Sėkė Vidurio centro rajono valdybos rinkimai, kuriuos pravedė Richard Marks, Clevelando 25-tos kuopos pirmininkas. Naująją 1996-97 m. valdybą sudaro: dvasios vadas - kun. Gediminas Kijauskas; pirmininkė - Elena Mikalauskas; I vicepirm. - Brian Johnson; II vicepirm. - Regina Juškaitė; III vicepirm. - Elinor Mántz; sekretorė - Aldona Bunikis; išdininkas - Mark Bell; maršalkos - Ruth Grazauskas, Joan Ortman, Robert Pant; kultūros k-tas - Theresa Žalagiriūtė-Medonis; lietuvių reikalų k-tas - John Baltrus; ritualų k-tas - Pranė Petkuvienė; patikėtiniai - Dolly ir Tony Oberaitis, ryšininkė su visuomene, "Vytis" žurnalas - Andrea Baltrus; "Pagalba Lietuvai" vidurio centro rajono atstovė - Pranė Petkuvienė.

Posėdis baigtas Lietuvos Vyčių himno sugiedojimu. Vakare vyko "Lietuviškas spalio balius" (Octoberfest) parapijos salėje. Salė šventiškai išpuošta. 96 k-pos tautinių šokių grupė, "Vėjelis", gražiai atliko šokius. Toliau šokėjai įtraukė ir dalyvius kartu su jais pašokti. Sekė bendras dainavimas - gražios, senos lietuviškos dainos.

Sekmadienį, rugsėjo 30 d., vyko į šv. Kryžiaus bažnyčią, kur organizuotai su vėliavomis dalyvavome šv. Mišiose, kurias aukėjo klebonas Michael Halloran už visus gyvus ir mirusius vyčius. Jis pasveikino susirinkusius maldininkus. Į trečiąjį laipsnį buvo pakelta Ida Kavey, iš 96 k-pos, Dayton, Ohio. Naujai išrinkta valdyba davė priesaiką.

Po šv. Mišių vyko specialiu Vidurio centro rajono medalių įteikimas. Apdovanotieji: John ir Boyce Berczelly, Elena Mikalauskas, Sally Miller, Bernadette Noreikus, Veronica Omlar, Judy Petroskas, Catherine Prasmantas, Stefanija Rastilis ir Aldona Ryan, visi iš 96 k-pos, Dayton.

Sėkė mirusiųjų vyčių prisiminimas. Išvardinus mirusius narius sukalbėtos maldos. Maldos kelionės savaitgalį baigiant, sugiedotas L. V. himnas.

Po šv. Mišių važiuojame į Garbės narės Elinor Služienės restoraną, "Elinor's Amber Rose" pietums. Maldos kelionės vadovai Pranė Petkuvienė ir Robert Pant padėjo visiems, kurie kokių nors būdu prisidėjo prie suvažiavimo sėkmės. Elinor Služienė sveikino atsilankiusius ir papasakojo savo restorano ir apylinkės rajono istoriją. Kvietė vaišintis. Maldą sukalbėjo kun. Michael Halloran. Po gardžių pietų visi palinkėjo saugios kelionės grįžti į namus ir iki kito suvažiavimo. **R. Juškaitė**

JAV BANDO UŽKIRSTI KELIĄ JT VADOVO PERRINKIMUI

(atkelta iš 1 psl.)

Iki šiol Saugumo Tarybos nare oficialios derybos nuo spalio 14 d. turėtų būti rengiamos per neformalius pietus, o lapkričio mėnesį po JAV prezidento rinkimų bus pereita prie konkretnių svarstymų. **BNS**

Mirė dailininkas Algirdas Steponavičius

Spalio 21 d., sulaukęs 69-erių metų, mirė garsus knygų iliustratorius, grafikas, tapytojas, Nacionalinės premijos laureatas Algirdas Steponavičius. Už knygų iliustracijas jis yra pelnęs "Aukso medalį" tarptautinėje Leipzigo knygų mugėje (1965), "Aukso obuolio" prizą tarptautinėje knygų iliustracijų parodoje Bratislavoje (1967), pirmąją pre-

miją Vilniaus knygos meno trienalėje (1981), Jono Kazimiero Vilčinskio diplomą ir premiją Vilniuje (1988), pirmojo laipsnio diplomą XXI tarprespublikiniame knygos meno konkurse Rygoje. A. Steponavičiaus kartu su bendraautorais sukurtos freskos pasakų motyvais puošia Vilniaus "Nykštuko" kavinė, Valkininkų Bratislavoje (1967), pirmąją pre-

Mūsų mielam bičiuliui teatrui!

VINCUI DAČIUI-DOVYDAIČIUI

mirus, reiškiamo gilią užuojautą žmonai EMAI, dukroms RŪTAI ir GIEDRAI su šeima.

Irena ir Vytautas K. Jonynas

LIETUVA - BALTIJOS GRAŽUOLĖ

Pasidžiaukite ilgesniu žiemos savaitgaliu Vilniuje tik 610 dol. asmeniui

I kainą įeina: skrydis iš New Yorko ir atgal; trys naktys viešbutyje LIETUVA; pusryčiai; pervežimai iš aerouosto į viešbutį.

Pasiklauskite apie papigintas kainas viešbučiuose ŠARŪNAS ir STIKLIAI.

Skambinkite Erikiui: 1-800-451-9511

UNIONTOURS

245 Fifth Avenue
New York, NY 10016

Tel. (212) 683-9500, 800-451-9511

FAX: (212) 683-9511

ASTAnet: <http://www.uniontours.com>



Member
American Society
of Travel Agents

SCANDINAVIAN AIRLINES

DARBININKAS



341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: 103517,1071@compuserve.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Julius Keleras, "Darbininko" redaktorius, š. m. lapkričio 7 d. išvyko į 63-ąjį Tarptautinio PEN klubo suvažiavimą, Guadalajara, Meksika. Šiurmetinio suvažiavimo tema "Literatūra ir demokratija: demokratija postkomunistinėse valstybėse". Tarptautinio PEN klubo narys J. Keleras šiame suvažiavime oficialiai atstovaus Lietuvai. Suvažiavimas baigsis lapkričio 13 d.

Lietuvos Partizanų ir Tremtinių kvarteto "Girių Aidas" koncertas įvyks š. m. lapkričio 17 d., sekmadienį, 4 val. popiet, Kultūros Židinyje. Kvarteta papildys Lietuvos Valsybinės operos solistas Vincas Kuprys, taip pat buvęs tremtinys. Koncertą rengia Katalikių Moterų Kultūros Draugija. Pelnas skiriamas Partizanų ir Tremtinių Globos fondui.

A. † A.

ELENOS LEGECKIENES atminimui aukojo:

-- Pranciškonų labdaros valgyklai Kretingoje 100 dol. aukoja **Elvira ir Algis Ošlapai**, Old Greenwich, CT.

-- Mielai Lietuvos laukų dukrai, buvusiai mūsų skyriaus narei Elenai Legeckienei mirus, vietoj užuojautos **Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės** draugijos New Yorko skyrius per pirm. Malviną Kliveckienę aukoja Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai 100 dol.

Pranciškonų labdaros valgyklai Kretingoje 50 dol. aukoja **Vanda Bagdonienė**, Daytona Beach, FL.

Pranciškonų labdaros valgyklai Kretingoje 25 dol. aukoja **Nijolė ir Kazys Varnas**, Slidell, LA.

Architektas Mykolas Molynas, gimęs Lietuvoje, gyvenęs Kew Garden Hills, NY, mirė spalio 28 d., sulaukęs 76-rių metų amžiaus. Buvo pašarvotas Shalins laidojimo koplyčioje. Atsisveikinimas įvyko spalio 29 d., o spalio 30 d., po mišių Apreiškimo par. bažnyčioje, buvo nuvežtas į Fresh Pond krematoriumą. Lietuvoje liko du broliai ir dvi seserys su šeimomis. Pelenai bus palaidoti Lietuvoje. Šermentimis rūpinosi draugai.

Albert R. Menderis, g. 1941 m. Brooklyn, NY, mirė savo namuose Middle Village, NY, š. m. spalio 30 d., sulaukęs 55-rių metų amžiaus. Buvo pašarvotas Shalins laidotuvių koplyčioje. Atsisveikinimas įvyko lapkričio 3 d., o lapkričio 4 d., po mišių Apreiškimo par. bažnyčioje, buvo palaidotas St. Charles kapinėse Farmingdale, NY. Liko dvi dukterys, du sūnūs ir kiti giminės.

NY Maironio Litunistinė mokykla jau pradėjo mokslo metus. Pamokos vyksta šeštadieniais nuo 9:30 val. ryto iki 1 val. popiet Kultūros Židinyje.

Lietuvoje pagerbtas komp. Alfonso Mikulskio atminimas

Rugsėjo 29 d. Pušaloto bažnyčioje pagerbtas iš šio krašto kilusio iškilaus išeivijos kompozitorius **Alfonso Mikulskio** atminimas. Tą dieną vyko šv. Arkangelo Mykolo atleidai. Šv. Mišias šia proga aukojų Pavenėžio vyskupas Juozas Preikšas. Iškilmėse dalyvavo šiuo metu Vilniuje gyvenanti kompozitoriaus našlė Ona Mikulskienė, mons. Kazimieras Vasiliauskas, ansamblis "Lietuva", daug Pušaloto parapijos tikinčiųjų.

Iškilmės prasidėjo komp. Alf. Mikulskio garbei šventoriuje pastatyto kryžiaus pašventinimu. Kryžių pašventino vyskupas J. Preikšas, o ansamblio "Lietuva" choristai pagiedojo kompozitoriaus sukurta giesmę "O, Dieve geriausias". Po to bažnyčioje buvo surengtas sakralinės muzikos koncertas, kuriame dalyvavo solistės Rita Preikšaitė, Irena Petračiūtė, Jolanta Mikniūtė ir ansamblis "Lietuva". Po koncerto buvo aukojamos mišios, kurias koncelebravo vysk. J. Preikšas, mons. K. Vasiliauskas ir Pušaloto klebonas Albinas Pipiras. Pamokslą pasakė mons. K. Vasiliauskas, kuris komp. Alf. Mikulskį apibūdino kaip sąmoningą kataliką ir tikrą patriotą, savo gyvenimą pašventusį Dievui ir Tėvynei. Mišių metu giedojo "Lietuvos" choras atliko komp. Alf. Mikulskio mišias "Už kėliančią Lietuvą". Po pamaldų Pušaloto kultūros namuose vyko "Lietuvos" ansamblio koncertas, vėliau susirinkusiems kalbėjo kompozitoriaus našlė Ona Mikulskienė.

B.Ž.



Š. m. spalio 26 d. gavome skantį laišką:

"Darbininko" administracijai,
JAV LB Cape Cod Apylinkės valdybos nutarimu, siunčiu **50 dol.** auką spaudai paremti.

Valdyba linki ir toliau sėkmės Jums, dirbantiems kilnų darba. Su geriausiais linkėjimais (pas.) Irena A. Jansonienė iždininkė

Priedas: 50 dol. čekis.
Nuosirdžiai dėkojame JAV LB Cape Cod Apylinkės valdybai už mūsų spaudos rėmimą ir iždininkei už laiško ir čekio atsiuntimą.

Paieškomas Gintaras Vaitkus. Paskutinioji gyvenamoji vieta - 4022 18th Ave., Apt. 2F, Brooklyn, NY. Skubiai prašau susisiekti su **Algiiu Giedriu**, (216) 481-8205 dėl svarbios ir jums reikalingos informacijos iš Lietuvos.

PRISIMINTAS AKTORIUS HENRIKAS KAČINSKAS

LMK Federacijos New Yorko klubo iniciatyva spalio 20 d. Kultūros Židinyje Brooklyne prisimintas čia kadaise gyvenęs aktorius Henrikas Kačinskas, prieš 10 metų, 1986 rugsėjo 23, miręs Sunny Hills, FL.

2 val. popiet pranciškonų vienuolyno koplyčioje aukotos mišios. Velionio gerbėjų prisirinko pilna koplyčia. Mišias aukojų vienuolyno viršininkas Tėv. Pranciškus Giedgaudas, OFM, savo pamoksle prisiminęs velionį.

Po mišių visi perėjo į Kultūros Židinio mažąją salę. Čia susirinko apie 60 žmonių. Salėje buvo pakabintas aktoriaus Henriko Kačinsko portretas - fotografo Vytauto Maželio padaryta nuotrauka.

Minėjimą trumpu žodeliu pradėjo klubo pirmininkė dr. Marija Žukauskienė.

Žvilgsnis į aktoriaus gyvenimą ir kūrybą

Apie aktoriaus Henriko Kačinsko gyvenimą ir jo teatrinę veiklą kalbėjo aktorius Vitalis Žukauskas, turėjęs progos velionį gerai pažinti, kartu dirbti lietuviškoje teatro scenoje.

Pradžioje aktorius V. Žukauskas perskaitė Vinco Krėvės "Ara" (iš knygos "Dainavos šalies senų žmonių padavimai"). Aras buvo didis ir galingas, kai buvo laisvas, pasiekė aukščiausius kalnus. Kai vėtros nubloškė į žemę, žmonės jį uždarė narve, ir jis nelaisvėje mirė.

Skaitinys simbolizavo aktorių Henriką Kačinską. Jį gyvenimas iškėlė į lietuviškojo teatro viršūnes, o turėjo atsidurti tremtyje ir suglausti plačiuosius sparnus...

Kalbėtojas trumpai prisiminė jo gyvenimo svarbiausias datas. Gimė 1903 m. sausio 23 d. Vėduklėje. Jo tėvas buvo vargonininkas. Šeimoje buvo ir brolis Jeronimas, gimęs 1907 m. balandžio 17 d., žinomas muzikas kompozitorius, dabar gyvenąs Bostone.

Henrikas Lietuvos nepriklausomybės pradžioje mokytojavo, 1922 m. įstojo į A. Sutkaus dramos studiją Kaune. Iki 1925 m. vaidino Vilkolakio satyros teatre, 1926-1934 m. - Kauno valstybiname teatre. Kūrybiškai susiformavo Andriaus Olekos-Zilinsko ir režisieriaus Mykolo Čecho teatro teatrinėje vadovybėje, tapdamas garsiu lietuviškojo teatro aktoriumi. 1936-1938 m. dirbo su režisieriumi Romualdu Juknevičiumi Klaipėdos teatre, paskui su juo Kauno teatre (1938-1940) ir Vilniaus teatre (1940-1944).

1944 m. vasarą pasitraukė į Vokietiją, po karo aktyviai reikėsi tremtinių dramos kolektyvuose - Augsburgėje, Detmoldėje ir vėl Augsburgėje. Į Ameriką atvyko 1949 m. Iki 1951 m. gyveno Bostone, pas-



Vytauto Maželio nuotr.

Henrikas Kačinskas

kui New Yorke. Amerikoje tęsė teatrinę veiklą, vaidino, režisavo, su dailiuoju skaitymu dalyvavo literatūros vakaruose, vaidino rusų dramos teatre, dirbo "Amerikos balse". Pasitraukęs į pensiją, kurį laiką dar gyveno New Yorke. Į Sunny Hills išsikėlė 1979 m. Ten 1983 m. buvo paminėta jo 80 metų sukaktis.

Prelegentas suminėjo visą eilę jo sukurtų vaidmenų, veikalus, kuriuose jis vaidino. Pabaigoje vėl grįžo prie V. Krėvės "Aro": didysis aras mirė...

Aktoriaus skaitymai

Tadas Alinskas mėgo aktoriaus Henriko Kačinsko skaitymus, rūpestingai užrašinėdavo juos į garsiajuostes. Taip sudarė nemažą archyvą. Geros aparatūros dėka, klausantis įrašų atrodo, jog pats aktorius skaito mūsų tarpe.

Pradžioje Tadas Alinskas perdavė Jurgio Jankaus novelės "Kryžius" įrašą. Skaitinys ilgokas, bet visų su dėmesiu buvo išklausytas. Po to sekė H. Kačinsko mėgstamas Baranauko "Anykščių šilėlis". Spalvinga ir išpūdinga toji ištrauka, daug kartų girdėta, taip vaizdžiai, gyvai priminusi ir patį aktorių...

Viskas tuo ir turėjo baigtis. Bet programa buvo pratęsta, nes publika norėjo išgirsti daugiau deklamacijų.

Pirmininkė visus pakvietė vaišių. Prie sumuštinių, pyragų, vyno ir kavos gyvai vyko pokalbiai ir prisiminimai apie Henriką Kačinską.

Antroji dalis

(p.)

"DAINA BUVO JŲ PROTESTAS"

Lietuvos partizanų ir tremtinių vyrų kvartetas "Girių aidas", kuriame dainuoja ir Lietuvos valstybinės operos solistas bosas Vincentas Kuprys, su koncertais lankosi įvairiuose JAV lietuvių telkiniuose. Atlikę programas Chicagoje, Detroite, Los Angeles, Floridoje ir kitur, prieš išvykdam atgal į Lietuvą, sustos New Yorke ir sekmadienį, lapkričio 17 d., 4 val. popiet, Kultūros Židinyje, Brooklyne dainuos New Yorko lietuvių visuomenei.

Vyrų kvartetą "Girių aidas" suorganizavo ir jam vadovauja buvęs partizanas Vytautas Balsys - "Uosis", partizanų eilėse išbuvęs kautynės metus. Kautynėse sužeistas pateko į priešo rankas ir sovietiniuose lageriuose iškentėjo 19 metų. Kvartete, be paties vadovo, dainuoja politinis kalinys Antanas Lukša - buvęs partizanas "Arūnas" (legendinio partizano Juozo Lukšos-Daumanto

brolis), tremtinys muzikas Antanas Paulavičius (Kauno tremtinių choro vadovas) bei politinis kalinys muzikas Vladas Šiukšta (Jonavos tremtinių choro vadovas). Solistas Vincentas Kuprys jau anksčiau yra buvęs JAV, o 1991 m., Chicagos lietuvių operai statant Ponchieli operą "Lietuviai", dainavo Viltinio vaidmenį. V. Kuprys su tėvais paauglystėje buvo išvežtas į Sibirą. Ten jam Uralo konservatorijoje, buv. Sverdlovskėje, dab. Jakaterinburge, teko ir studijuoti. Po to devynius metus dainavo Jakaterinburgo Operoje.

Džiugu, kad kvartetą, pamilę daina, nutilti nesirengia. Mat "daina buvo jų protestas miškuose, tremtyje ir tardymo izoliatoriuose", - rašė Marija Remienė ("Draugas", 1996, Nr. 19). O Vladas Šiukšta sakė, kad su daina nesiskyrė nei šaltuose vagonuose, nei Sibiro toliuose.

Publikai prašant pratęsti Henriko Kačinsko skaitymus, Tadas Alinskas ėmėsi organizuoti antrąją programos dalį. Paulius Jurskus perskaitė aktoriaus prisiminimus, kaip jis rengė vieną vaidmenį - žvejų Kobiaus "Vilties" dramoje. Aktorius draugavo su jūra, vaikščiojo pakrantėmis, plaukė su žvejais, kad įsijaustų į žvejų sielą. Ir kai Henrikas Kačinskas scenoje suvaidindavo šį monologą, salėje būdavo didžiausia tyla, o paskui - ovacijos. Ne kartą Henriku Kačinskui tekdavo kartoti šį monologą. O dramoje tokie kartojimai neįprasti, didelė retenybė. Tai rodo, koks talentas buvo Henrikas Kačinskas.

Tadas Alinskas pademonstravo keletą eilėraščių įrašų: Fausto Kiršos, kitų poetų eilių. Tai buvo tarsi sentimentalūs anų dienų prisiminimai. Baigta poeto Jono Aisčio, kuris irgi čia kadaise gyveno, eilėmis.

- 0 -

Esame dėkingi, kad Liet. Moterų Klubų Federacijos New Yorko klubas prisiminė šį mūsų aktorių, kuriam rūpėjo lietuviškoji kūryba, kuris pats visada talkino lietuviškiems renginiams. Savo menu jis troško atskleisti lietuviškos kūrybos gelmes, kad mes labiau pajustumė lietuviškojo žodžio grožį ir galią.

Reikia pastebėti, kad Tado Alinsko sukaupta medžiaga būtų prasminga ir naudinga išleisti kasėtėse, prieinamose visiems, kurie domisi lietuviška kūryba. Kiek ten gražių dalykų įdeklamuota, įskaityta!

SKELBIMAI

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Telef. (516) 37-7-1401. (sk.)

PINIGAI PERVEDAMI Į LIETUVĄ. Siuntiniai, maisto siuntiniai, komercinės siuntos laivu arba oro paštu - **air cargo**. **TRANSPAK**, 2638 W. 69th Street. Chicago, IL 60629. Telef. (312) 436-7772. **CONNECTICUT** valstijoje (203) 232-6600. (sk.)

Domiuosi lietuvių išeivijos spauda. Perskaitę laikraščius "Darbininką", "Draugą", "Dirvą", "Tėvyne" ir kt., neskubėkite jų išmesti. O gal užsilieka ir lietuviškos spaudos iš Kanados, Argentinos ir kt.? Skambinti tel. (718) 956-1653 Vilimui. (sk.)

Anksčiau Dr. Stefa Dimas dabar Dr. Chin-Chee Hu
Dantų gydymo kabinetas

354 St. Nicholas Ave. Ridgewood, NY 11385
tel. (718) 821-1825
(valandos pagal susitarimą)

Dr. Hu suteikia profesionalų, rūpestingą dantų gydymo patarnavimą visai šeimai. Nelaukite, kol dantys pradės skaudėti.



"Lietuvos aidas", patriotinės minties, plačios informacijos dienraštis, daugiausiai skaitomas išeivijos lietuvių, dėl daugiau kaip dvigubai pabrangusio pašto, buvo priverstas pakelti metinę oro paštu prenumeratą iki \$130 nuo 1994 m. rugpjūčio 1 d. Čekį \$130 rašyti "Lietuvos aidas" vardu ir siųsti JAV igaliotiniui adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. 708 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

Dr. A. Savickas, Monticello, NY - 400 dol.;

Stefanija Savukynas, Woodhaven, NY - 100 dol.;

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd. Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

"Darbininko" administracija prašo skaitytojus nuolat atkreipti dėmesį į lipinuke ant laikraščio pažymėtą jūsų prenumeratos pasibaigimo datą EXP. Mielai skaitytojais nuosirdžiai prašomi laiku pratęsti prenumeratą ar sumokėti atsilikusių mokėstį.

ATLANTA Import Export, Inc., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims lapkričio 9 d., šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. (914) 258-5133.

"VILTIES" siuntinių agentūros atstovas siuntinius vėl priims Brooklyne, Kultūros Židinio kieme, buv. spaustuvės patalpose, lapkričio 16 d., šeštadienį, nuo 12 val. iki 4 val. popiet. Brooklynie musų atstovas yra Algis Jankauskas, tel. (718) 849-2260. Jis paims siuntinius iš namų.

LIETUVIŠKI RAGUOLIAI

kepame virš 30 metų
siunčiame į visas JAV valstijas
3 dydžiai: 5, 10 ir 15 svarų.
Laikas dabar užsisakyti šventėms.

Skambinkite:
Juozui Liūdžui (860) 223-2380
New Britain, CT